GRUDZIEŃ 1949

NR. 12 CENA 90 ZŁ

Wszystkim Abonentom, Czytelnikom i Przyjaciołom naszego pisma — życzenia Wesołych Świąt i pomyślnego Nowego Roku

przesyła

Redakcja

SZACHY

MIESIĘCZNIK

WYDAWANY Z ZASIŁKU KOMITETU MIN. DO SPRAW KULTURY

ORGAN OFICJALNY POLSKIEGO ZW. SZACHOWEGO

WYDAWCA: w imieniu P. Z. Sz. Tadeusz CZARNECKI
REDAGUJĄ: T. Czarnecki, M. Gałuszka, S. Gawlikowski, Z. Szulce, M. Wróbel
Adres Redakcji: Warszawa, Walecznych 40 m. 3, tel. 50-66
KONTO P. K. O. I — 4636
Prenumerata roczna zł 500, półroczna zł 270

Nr 12 GRUDZIEŃ 1949 R. ROK IV

XVII Championat Z. S. R R.

W. PANOW, mistrz ZSRR.

Jubileuszowy championat

Pięćdziesiąt lat temu, we wrześniu 1899 roku, w lokalu Moskiewskiego Stow. Lekarzy odbył się pierwszy wszechrosyjski championat szachowy. W turnieju brało udział 14 szachistów. Dwunastu zwolenników szachów reprezentowało poszczególne miasta państwa rosyjskiego, dwaj pozostali — to współcześni mistrzowie rosyjscy: genialny szachista Michał Czygorin i znany teoretyk, autor świetnego, oryginalnego podręcznika „Samouczek gry w szachy" — Sziffers. Widzów było niewielu: wszechrosyjski związek szachowy jeszcze nie istniał, a liczba członków w pojedyńczych klubach szachowych nie przekraczała kilku dziesiątków.

Nie przywiązując wagi do sukcesów, jakie odnosili zagranicą Petrow, Czygorin, Sziffers, Urusow, Szumow i wielu innych szachistów rosyjskich dziewiętnastego stulecia, którzy zdobyli sobie wysoki autorytet dla swojej sztuki, władze carskie w niczym nie pomagały organizacjom szachowym — a nawet niekiedy zamykały samorzutnie powstające kluby szachowe. Pierwszy championat Rosji w 1899 r. zorganizowano częściowo dzięki dotacjom szachowych mecenasów, częściowo dzięki pomocy Czygorina i Sziffersa, którzy dali szereg seansów gry jednoczesnej, przeznaczając honoraria na fundusz turniejowy.

Do Wielkiej Rewolucji Październikowej urządzono w ogóle sześć wszechrosyjskich championatów i kilkanaście turniejów o znaczeniu lokalnym. Wszechrosyjski Związek Szachowy, utworzony po pierwszej wojnie światowej, liczył 865 członków.

Rozpoczęty obecnie w Moskwie XVII championat szachowy jest jak gdyby jubileuszowym: jest znamieniem przeobrażeń, jakie przeszły szachy w Rosji w minionym półwieczu, a zwłaszcza w ostatnich 32 latach.

W kraju radzieckim szachy stały się grą narodową. Obecnie liczba zorganizowanych szachistów dosięgła miliona. Jedenastu arcymistrzów, sześćdziesięciu mistrzów, tysiące graczy wyższych kategorii reprezentują teraz przodującą szachową szkołę radziecką, wywodzącą się od twórczości genialnego Michała Czigorina. Szesnaście championatów ZSRR, przeprowadzonych w okresie od 1920—1948 r., ujawniło świetną plejadę młodych talentów — w ich liczbie mistrza świata, Michała Botwinnika.

W ukończonych niedawno półfinałach championatu uczestniczyło, prócz arcymistrzów, siedemdziesięciu wybitnych sowieckich szachistów. Wśród jedenastu mistrzów, którzy doszli do finału, jest wielu młodych. Kopyłow, Tajmanow i Furman z Leningradu, Aronin i Lubliński z Moskwy, przedstawiciel Odessy Heller, wilnianin Chołmow i Petrosjan z Erywania — zdobyli pierwsze miejsca narówni z tak znanymi mistrzami, jak champion Ukrainy, Sokolskij, Litewskiej SRR, Mikenas i leningradczyk Goldberg.

W dalszym ciągu swego artykułu, pisanego w pierwszych dniach toczącego się championatu, autor omawia szanse poszczególnych uczestników. Przewidywania są uderzająco trafne: z wymienionych przez Panowa 4 arcymistrzów — Kotowa, Bronsztajna, Smysłowa i Keresa — trzej pierwsi zajęli istotnie najwyższe miejsca w tabeli.

A oto wrażenia uczestnika turnieju:

ALEKSANDER KOTOW, arcymistrz ZSRR.

Na szachowym championacie Z.S.S.R.

„Wszystko skończone"! — wykrzyknął jasnowłosy malec w czerwonym pionierskim krawacie. „Mikenas przegrywa" — dodał szeptem, oglądając się na sykających sąsiadów.

„Nie śpiesz się, nie gorączkuj" — uspokajał pioniera jego siwowłosy sąsiad. „Mimo wszystko Smysłow ma Gońca mniej, a bez figury grać — bardzo trudno".

Kiedy na wielkiej tablicy demonstracyjnej podano ruch Smysłowa, wszyscy byli zaskoczeni. Białe oddawały swojego drugiego Gońca, ale po zabiciu go sprawa kończyła się wiecznym szachem i nierozegraną. Przeciwnicy podali sobie ręce.

„Ani ja, ani ty nie umiemy jeszcze znaleźć takich pięknych posunięć"— powiedział siwowłosy do swego młodego sąsiada. „Musimy się uczyć tej gry, uczyć!"

Takie sceny rozgrywają się w sali Centralnego Domu Kultury Kolejarzy, gdzie obecnie rozgrywa się XVII wszechzwiązkowy championat. Ta miła sala jakby stworzona do urządzania szachowych rozgrywek. Wygodne krzesła, dobra widoczność — pozwalają widzom obserwować nie tylko wszystkie tablice pokazowe, ale także i twarze grających. Około dziesiątej wieczorem, gdy zbliża się kontrola czasu i zaczynają się zwykłe niedoczasy, napięcie w sali wzrasta. Wszyscy śledzą pilnie i wykonywane ruchy, i tarcze wielkich zegarów, pokazujące pozostały zawodnikom czas. Uwaga całego szachowego świata zwraca się wówczas ku tej sali turniejowej. Tu grają najlepsi szachiści — nie tylko Związku Radzieckiego, ale i całego świata.

Dziewięciu arcymistrzów siedzi dziś przy stolikach championatu. Tylko Botwinnik, zajęty pracą naukową, oraz chory Bondarewskij nie grają w tym interesującym spotkaniu.

W turniejach szachowych start, jak wiadomo, ma wielkie znaczenie. Wykazuje on sportową formę zawodników, określa ich szanse w dalszej grze.

W obecnym championacie błysnął na starcie arcymistrz Smysłow. W świetnym, atakującym stylu, pokonał mistrzów Aronina i Goldberga, subtelnie przekombinował w końcówce mistrza Petrosjana, a gdy w partii z mistrzem Mikenasem jego sprawy stały niedobrze, uratował partię świetnym posunięciem. Jednak spotkanie Smysłowa z najstarszym uczestnikiem turnieju, arcymistrzem Lewenfiszem, nie przyniosło mu sukcesu. Smysłow przegrał.

Jak zawsze spokojny i pewny siebie jest arcymistrz Bolesławskij. Jego turniejowa taktyka przypomina taktykę Capablanki: czarnymi remisować, białymi wygrywać. Bolesławski rozgromił białymi arcymistrza Ragozina i mistrza Kopyłowa, czarnymi zremisował z mistrzami Sokolskim i Tajmanowem.

Po niepowodzeniach w ostatnich turniejach „wziął się do pracy" arcymistrz Keres. Znawcy mówią, że dobra gra na starcie championatu jest rezultatem regularnych treningów tenisowych. Keres jest bardzo dobrym tenisistą i niedawno wrócił ze słonecznego Tyflisu, gdzie brał udział w mistrzostwach tenisowych ZSRR. Keres obronił trzy partie, w których stał gorzej, a jego techniczne zwycięstwo w partii z arcymistrzem Lilienthalem sprawi wiele przyjemności zwolennikom walki pozycyjnej.

„Wspomniał młode lata" arcymistrz Flohr. W partii przeciwko mistrzowi Petrosjanowi atakował śmiało swego przeciwnika, a w partii z arcymistrzem Lilienthalem tak energicznie prześladował figurę czarnych, że w sali wszyscy mówili, że odrodził się Flohr z lat 1931-35, okresu swej młodości. I choć następnie partia Mikenas—Flohr skończyła się remisem w 13 posunięciach (co jest charakterystyczne dla „postarzałego" Flohra) — bojowy nastrój arcymistrza jest widoczny.

Zeszłoroczny champion ZSRR, arcymistrz Bronsztejn, po szeregu nierozegranych uzyskał zwycięstwo nad Keresem.

Mikenas uzyskał doskonały rezultat na starcie. Grając przeciw Kotowowi, Smysłowowi, Flohrowi i Lublińskiemu, zdobył 2½ punkta. Kiedy winszowano mu dobrego startu, odpowiedział skromnie: „To tylko do pierwszej porażki. Jak tylko przegram jedną partię, zacznę grać źle. Znam siebie".

Młody Kopyłow po raz pierwszy gra w championacie, ale jego start świadczy, że mistrz gra dobrze i śmiało sięga po zwycięstwa.

Najstarszy arcymistrz, Lewenfisz, i teraz jeszcze gra tak świeżo i pomysłowo, jak trzydzieści lat temu. Jego atak w partii z Lublińskim jest pełen młodzieńczej świeżości i bezpośredniości, a zwycięstwo nad Smysłowem — przekonywujące.

Wszyscy uczestnicy pełni są zapału i optymizmu.

IMIĘ JÓZEFA STALINA DLA NARODÓW ZWIĄZKU RADZIECKIEGO JEST PRZYPOMNIENIEM WALK REWOLUCYJNYCH W OKRESIE CARATU, WIELKIEGO WYSIŁKU ZBROJNEGO W CZASIE ZMAGAŃ Z KONTR-REWOLUCJĄ SWOJĄ I OBCĄ, WYTRWAŁEJ I OFIARNEJ PRACY NAD BUDOWĄ SOCJALIZMU I NIEZNANEGO W HISTORII ZWYCIĘSTWA NAD BESTIĄ HITLEROWSKĄ W WIELKIEJ WOJNIE OJCZYŹNIANEJ.

DLA KRAJÓW DEMOKRACJI LUDOWYCH, JEDNOCZĄCYCH POD SWYMI SZTANDARAMI 800 MILIONÓW LUDZI — GENERALISSIMUS JÓZEF STALIN JEST UOSOBIENIEM ZWYCIĘSKIEJ REWOLUCJI, GWARANCJĄ ZWYCIĘSTWA W WALCE O POKÓJ, SOCJALIZM I BUDOWĘ LEPSZEGO JUTRA.

SZEROKIE RZESZE PRACUJĄCE KRAJÓW KAPITALISTYCZNYCH ŁĄCZĄ Z JEGO NAZWISKIEM SWE TĘSKNOTY DO ZAPANOWANIA NA CAŁYM ŚWIECIE LEPSZEGO USTROJU, KTÓRY RAZ NA ZAWSZE ZNIESIE WYZYSK CZŁOWIEKA PRZEZ CZŁOWIEKA.

70-CIO LECIE URODZIN WODZA FRONTU POKOJU, TO ŚWIĘTO CAŁEJ PRACUJĄCEJ LUDNOŚCI.

ZE WSZYSTKICH STRON ŚWIATA, WE WSZYSTKICH JĘZYKACH PŁYNĄ DLA WIELKIEGO SOLENIZANTA ŻYCZENIA DŁUGICH LAT ŻYCIA I SZCZĘŚCIA OSOBISTEGO.

W CHÓRZE TYM NIE BRAKNIE GŁOSÓW POLSKICH, PAMIĘTAJĄCYCH, ŻE GENERALISSIMUS STALIN JEST WIELKIM I SZCZERYM PRZYJACIELEM NASZEGO NARODU, KTÓRY WRÓCIŁ NAM I ZAGWARANTOWAŁ PIASTOWSKIE GRANICE NA ODRZE I NYSIE ŁUŻYCKIEJ.

NIECH ŻYJE WIELKI WÓDZ FRONTU POKOJU GENERALISSIMUS JÓZEF STALIN!

Wiele emocji dostarcza każdy wieczór w sali Centralnego Domu Kultury Kolejarzy. Każdy widz ma swoich ulubieńców; a iluż ich, tych rzeczywistych zwolenników szachów, w całym kraju oczekujących z niecierpliwością godziny pierwszej minut pięć, aby wpisać do swej tabeli rezultaty, usłyszane w specjalnym komunikacie radiowym. Oto dlaczego nasi mistrzowie, czując zamiłowanie narodu do szachów, z takim twórczym wysiłkiem wiodą szachowe boje.

ST. GAWLIKOWSKI

Wyniki championatu

Rozegrany w październiku i listopadzie w Moskwie doroczny, XVII championat ZSRR, bardzo silnie tym razem obsadzony, gdyż z wyjątkiem **Botwinnika i Bondarewskiego,** brali udział wszyscy arcymistrzowie, w liczbie 9 i 11 mistrzów, zwycięzców turniejów półfinałowych — po 40-dniowej walce przyniósł następujące wyniki:

TABELA TURNIEJU

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			+	—	=
1. Bronsztajn		0	½	½	½	½	½	1	½	1	½	1	1	½	1	½	1	1	1	½	13	I-II	8	1	10
2. Smysłow	1		½	½	½	0	½	½	1	1	1	½	½	1	½	1	1	1	0	1	13		9	2	8
3. Heller	½	½		½	1	1	1	0	½	0	1	0	1	0	½	1	1	1	1	1	12 ½	III-IV	10	4	5
4. Tajmanow	½	½	½		½	0	½	1	1	½	½	1	1	½	1	½	½	1	½	1	12 ½		7	1	11
5. Bolesławski	½	½	0	½		0	½	½	1	1	½	½	1	½	1	½	1	½	½	1	11 ½		6	2	11
6. Furman	½	1	0	1	1		0	1	½	½	½	½	0	1	0	1	0	1	1	1	11 ½	V-VII	9	5	5
7. Kotow	½	½	0	½	½	1		½	0	½	1	0	1	½	0	1	1	1	1	1	11 ½		8	4	7
8. Keres	0	½	1	0	½	0	½		½	½	½	1	½	1	1	1	1	½	1	0	11	VIII	7	4	8
9. Aronin	½	0	½	0	0	½	1	½		½	½	½	1	½	1	½	½	½	1	½	10	IX-X	4	3	12
10. Chołmow	0	0	1	½	0	½	½	½	½		½	0	1	1	½	½	½	½	1	1	10		5	4	10
11. Flohr	½	0	0	½	½	½	0	½	½	½		½	½	1	½	1	½	½	1	0	9		3	4	12
12. Sokolski	0	½	1	0	½	½	1	0	½	1	½		0	½	½	½	½	½	0	½	8 ½		3	5	11
13. Kopyłow	0	½	0	0	0	1	0	½	0	0	½	1		0	1	½	1	1	½	½	8		5	8	6
14. Lilienthal	½	0	1	½	½	0	½	0	½	0	0	½	1		½	0	1	½	½	½	8		3	6	10
15. Mikenas	0	½	½	0	0	1	1	0	0	½	½	½	0	½		0	1	1	½	½	8		4	7	8
16. Petrosjan	½	0	0	½	½	0	0	0	½	½	0	½	½	1	1		0	0	1	1	7 ½		4	8	7
17. Ragozin	0	0	0	½	0	1	0	0	½	½	½	½	0	0	0	1		1	½	½	6 ½		3	9	7
18. Goldberg	0	0	0	0	½	0	0	½	½	½	½	½	0	½	0	1	0		1	½	6		2	9	8
19. Lewenfisz	0	1	0	½	½	0	0	0	0	0	0	1	½	½	½	0	½	0		1	6		3	10	6
20. Lubliński	½	0	0	0	0	0	0	1	½	0	1	½	½	½	½	0	½	½	0		6		2	9	8

Przy układaniu tabelki trzymaliśmy się porządku alfabetycznego. Wg skali wartościowania **Bergera-Sonneborna Smysłow** zajmuje pierwsze miejsce, z dość dużą przewagą, natomiast **Heller** i **Tajmanow** osiągnęli **i d e n t y c z n ą** ilość punktów sonnebornowych: po 111, 75!

Przebieg tegorocznych mistrzostw był niezwykle emocjonujący: Przez kilka pierwszych rund prowadził **Smysłow,** po porażce **Smysłowa** z **Lewenfiszem** prowadzenie objął **Keres,** w środkowym stadium turnieju, po porażkach **Keresa** z **Bronsztajnem** i **Furmanem** na czoło wyszedł **Kotow.** Około XIV—XV rundy nastąpiły nowe, poważne przesunięcia. Idący przez 13 rund bez porażki **Flohr** po pierwszej przegranej z **Liublińskim** załamał się i z ostatnich 6 partii zrobił zaledwie 1 punkt, przegrywając kilka partii z rzędu i grzebiąc nadzieje na zdobycie b. wysokiego miejsca. Dwie dalsze porażki poniósł również **Keres.** Do głosu doszli ponownie **Smysłow,** wspaniale w II połowie turnieju grający **Bronsztajn, Bolesławski** i młody **Heller.** Rozpoczął się finisz. **Heller,** wygrawszy ważne partie z **Kotowem** i **Flohrem** po XIX rundzie wysunął się sam na czoło z ½ p. przewagi. Zdawało się, że wszystko skończone, ale ostatnia runda przyniosła jeszcze ostatnie niespodzianki. **Heller** nieoczekiwanie przegrał z **Chołmowem, Kotow** z **Aroninem, Bolesławski** z **Furmanem. Bronsztejn, Smysłow** i **Tajmanow** wygrali. Arcymistrzowie zajęli dwa pierwsze miejsca. **Hellera** dogonił pewnie **Tajmanow,** pięknie finiszujący (5 z 6). Również finiszem znacznie poprawił swą pozycję **Furman,** zdobywając 3½ p. z 4 partii. **Kotow, Bolesławski** i **Keres** spadli na dalsze miejsca. Bliższe szczegóły podaje tabelka.

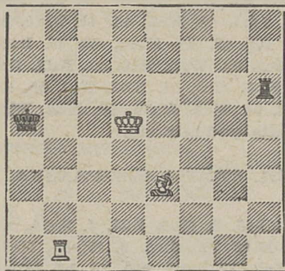
Dwa pierwsze miejsca zajęli więc gracze, których ostatnie wyniki coraz wyraźniej wysuwają na czoło szachistów radzieckich. **Smysłow** potwierdził w 100% swoje wysokie renomé i swą sławę wice-mistrza świata, udowodnił, że wspaniała seria 10 kolejnych zwycięstw w meczu Moskwa—Budapeszt nie była dziełem przypadku. **Bronsztajn,** po dość anemicznie przeprowadzonej pierwszej połowie turnieju dopiero w drugiej rozegrał się należycie, robiąc z ostatnich 8 partii— 7 punktów i kończąc turniej z zaledwie jedną porażką. I nagroda w Saltsjöbaden 48 r. I—II w zeszłorocznym, XVI championacie ZSRR i znów I—II w obecnym, to wyniki wspaniałe, stawiające **Bronsztajna** obok **Smysłowa** w rzędzie najpoważniejszych pretendentów do tytułu mistrza świata. Obaj arcymistrzowie bardzo „nie lubią przegrywać" i kto wie, czy to właśnie nie zadecyduje o ich prawdopodobnym sukcesie w turnieju „kandydatów" w Budapeszcie. Ten, kto ukończy ten turniej z jedną, czy dwoma przegranymi (na 26 partii), musi być pierwszy, a 1—2 porażki w jednym turnieju, to właśnie „norma" **Smysłowa** i **Bronsztajna.** Za kilka miesięcy będziemy zresztą znali wyniki Budapesztu, które potwierdzą prawdopodobnie nasze przewidywania.

Dwudziestoletni **Heller,** prawdziwa rewelacja ostatniego championatu — to nowa gwiazda szachów radzieckich, gwiazda pierwszej wielkości. 10 wygranych partii (rekord turnieju!), mimo dwu porażek w dwu pierwszych rundach, wspaniały wynik przeciw arcymistrzom (+5, —2, =2), ambitna gra w ostatniej rundzie na wygraną i samodzielne pierwsze miejsce — wystawiają młodemu, nieznanemu dotychczas mistrzowi jak najlepsze świadectwo. Związek Radziecki ma w nim niewątpliwie przyszłego arcymistrza. Bardzo dobrze, zdrowo i spokojnie grał również **Tajmanow,** podobnie, jak **Bronsztajn** przegrywając tylko jedną partię. **Bolesławski,** jak zwykle, walczył b. równo i ostrożnie, co jednak w rezultacie pociągnęło za sobą większą ilość remisów i może nieco dalsze, niż należało przypuszczać, miejsce. **Kotow,** jak zwykle bezkompromisowy — odpadł na finiszu, nadziewając się zresztą czasami na własny miecz, zbyt ostro idąc na wygraną. Nie zawiódł **Furman,** grający najbardziej bojowo ze wszystkich uczestników. Ilość wygranych (9) stawia go obok **Smysłowa,** ma na swym koncie szereg b. cennych zwycięstw: powtórne nad **Keresem,** ze **Smysłowem, Bolesławskim, Tajmanowem** itd. **Keres** w drugiej połowie turnieju osłabł wyraźnie. Stanowczo genialnemu Estończykowi nie wiedzie się ostatnimi czasy. **Aronin** i **Chołmow,** przekraczając w championacie 50%, uzyskali jeden ze swych najpoważniejszych sukcesów życiowych. Zawiódł kompletnie **Flohr.** „Żelaznego" arcymistrza od czasu AVRO 1938 nie widzieliśmy w żadnym turnieju z 4 porażkami (w tym 3 kolejne!). Zgubiły go niedoczasy i... podstawienie hetmana w partii z **Liublińskim.** Bardzo twardy **Sokolski** zajął dobre miejsce. **Kopyłow** i **Mikenas** dali w szeregu partii próbki swego ostrego, kombinacyjnego stylu. **Lilienthal,** zdecydowanie nie w formie, po bardzo bladym starcie dopiero pod koniec odniósł kilka zwycięstw, nie zdołał już jednak dociągnąć do 50%. Pozostali zawodnicy zajęli swoje miejsca, zamykając tabelę. Szczególnie słabo wypadli starzy arcymistrzowie **Lewenfisz** i **Ragozin,** dla których napór sił młodych okazał się za silny, a turniej stanowczo za ciężki.

Turniej stał na bardzo wysokim poziomie, dał szereg cennych zdobyczy teoretycznych i znakomitych, bojowo i agresywnie przeprowadzonych partii.

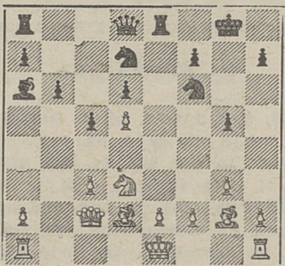
Decydującą, jak się później okazało dla wyników końcowych całego championatu była partia **Smysłow:Bronsztajn.**

Pierwszy raz przerwano ją po 5 godzinach gry w pozycji minimalnie lepszej dla białych. W dogrywce czarne, mimo najlepszej obrony, musiały oddać figurę, sprowadziły jednak grę do teoretycznie remisowej końcówki K†W†G:K†W. Pod koniec 6-ej godziny dogrywki w pozycji, którą widzimy na poniższym diagramie:

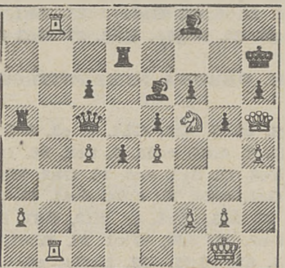
Znajdujący się w niedoczasie Bronsztajn, swoim przedostatnim ruchem przed kontrolą: 87... Wh5†? popełnił decydujący błąd i po 88. Kc4, Wh4†. 89. Gd4, Ka6. 90. Wb6†, Ka5. 91. Wg6, We4. 92. Wg1, Ka6. 93. Wg7 kapitulował. 87... Wg6! ratowało partię, gdyż czarne zdołałyby osiągnąć obronną pozycję Szena.

Piękną, niespodziewaną ofiarą wieży w pozornie „niewinnej" pozycji Keres pokonał Mikenasa:

Nastąpiło 14... W:e2†!! 15. K:e2. Se5. 16. Kd1, G:d3. 17. Ha4, b5. 18. Ha6, Hd7. 19. Kc1, b4. 20. Ha5, a6! i białe poddały się, gdyż hetmana uratować nie można. Grozi 21... Sc4, a na 21. Hb6 nastąpi 21... Ha4.

Po bardzo ostrym przebiegu partia Sokolski—Kotow doszła do następującej pozycji, pozornie już korzystniejszej dla czarnych (2 gońce, mocny łańcuch pionów, atak na a2 i e4).

Mistrz Ukrainy ocenił jednak głębiej pozycję i rozwinął nie do odparcia atak na czarnego króla, grając: 36. S:h6!! G:h6. 37. Wh8†!! K:h8. 38. H:h6†, Wh7 (38... Kg8. 39. Wb8†) 39. H:f6†, Wg7. 40. Wb7! i czarne poddały się, gdyż przed matem nie ma obrony (40... Gf7. 41. W:f7).

Jedną z najważniejszych partii turnieju było sensacyjne spotkanie obu leaderów, Hellera i Smysłowa, które miało miejsce w XVII rundzie:

476. OBRONA NIMZOWITSCHA.

Heller Smysłow

1. d4, Sf6. 2. c4, e6. 3. Sc3, Gb4. 4. a3

Ostry wariant Sämischa, nie cieszący się dzisiaj zbytnią popularnością. Białe uzyskują silne centrum i parę gońców, ale zdublowany pion c4 jest trwałą, nieuleczalną słabością.

4... G:c3†. 5. b:c3, Sc6 6. f3, b6. 7. e4, Ga6. 8. Gg5, h6. 9. Gh4, Sa5. 10. Ha4

Białe muszą, niestety, bronić piona c4 hetmanem, co eliminuje go z gry, ale komplikacje, powstające po 10. e5, g5. 11. Gf2, Sh5. 12. h4, Sf4. 13. h:g5, H:g5 byłyby zdecydowanie korzystne dla czarnych.

10... Hc8! 11. Sh3, Sh7. 12. Gd3, 0-0. 13. e5, We8. 14. 0-0, Sf8. 15. Sf4?! d5!

Prosto i bardzo silnie. Zamiast przyjąć zaproponowaną przez dążącego za wszelką cenę do komplikacji przeciwnika ofiarę figury: 15... g5. 16. Sh5, g:h4. 17. Sf6†, Kh8. 18. Hd1 z groźbą 19. Hc1 i 20. H:h6, albo 17... Kg7. 18. Sh5† i narazić się conajmniej na bardzo groźny atak, zmuszający do dokładnej, pasywnej obrony — czarne rozwiązują sytuację w centrum, likwidują silną atakującą figurę białych gońca d3 i rozpoczynają nacisk na białych polach.

16. c:d5, G:d3. 17. S:d3, e:d5. 18. f4, Sg6. 19. Gg3, Hf5. 20. Sb4, c6!

Atak białych na prawym skrzydle jest zahamowany, w centrum i na lewym — czarne stoją lepiej. Jeżeli 21. S:c6? to 21... Hd7. Przewaga czarnych wzrasta z każdym ruchem.

21. Wa-e1, h5. 22. Hc2, Se7. 23. Hd1, Hg6. 24. f5!

Słuszna taktyka: białe oddają piona, wzamian za otwarcie linii f, szanse ataku i niemożliwe do obliczenia komplikacje. Groziło zresztą 24... Sf5 z kompletną blokadą białych.

24... S:f5. 25. Wf3, Sc4. 26. Hc1, a5. 27. Sd3, h4. 28. Gf2, Hh5?

Pierwszy błąd czarnych, który mógł pociągnąć tragiczne następstwa. Należało bez straty tempa grać odrazu Hh7 i g7-g6.

29. Hf4, g6. 30. Wh3, Hh6. 31. H:h6, S:h6. 32. G:h4, Sf5. 33. Gf6, Sg7. 34. Wh6

Białe odebrały piona i grożą Sd3-f4:g6! (f:g6, W:g6 i W:g7†). Czarne decydują się na oddanie jakości:

34... We6! 35. Sf4, W:f6. 36. e:f6, Se8

Teraz piony f6 i a3 są słabe. Białe decydują się na nową, poprawną i ciekawą ofiarę:

37. S:g6! f:g6. 38. W:g6†, Kf8! 39. g4, Se-d6. 40. We7, We8. 41. Wh7, We1†. 42. Kg2, We2†. 43. Kh3 (?)

Pierwsza omyłka, białe niedokładnie przeanalizowały odłożoną pozycję. Prosto wygrywało 43. Kf3, We3†. 44. Kf4, We4†. 45. Kg5, Sf7†. 46. W:f7†! K:f7. 37. Wg7†, Ke6. 48. h4! Se3. 49. We7†, Kd6. 50. W:e4, d:c4. 51. Kg6! S:g4. 52. f7, Ke7. 53. Kg7. Również po 43. Kf1 szachy czarnych szybko by się wyczerpały, wobec groźby We7! i para wolnych pionów białych musiałaby zadecydować.

43... Wf2! 44. Wa7?

To prowadzi do remis. I tu 44. g5 dawało jeszcze prawdopodobnie większe szanse na wygraną.

44... Se3! 45. Wh6, Wf3†. 46. Kh4, Sg2†. 47. Kh5

Prostsze było w każdym razie 47. Kg5, Sf7†. 48. W:f7† (48. Kg6, Sf4†) K:f7. 49. Wh7†, Ke6. 50. We7†, Kd6. 51. We2, Sf4. 52. Wb2 z groźbą h4 i białe byłyby nadal stroną atakującą. Teraz białe muszą walczyć o remis.

47... Sf4†. 48. Kh4, Wh3†. 49. Kg5, Se4†

Tego białe nie widziały...

50. K:f4, W:h6. 51. g5, W:h2. 52. Kf5, Wh5. 53. Wa8†, Kf7. 54. Wa7†, Kf8. 55. Wa8† i zgodzono się na remis. Odchodząc królem zbyt daleko i dopuszczając do f6-f7 czarne ryzykowały przegraną.

O wielkim kombinacyjnym talencie Hellera, jego odważnym i bojowym stylu gry świadczy najlepiej poniższa, b. żywa i ciekawa partia:

477. OBRONA KRÓLEWSKO-INDYJSKA.

Kotow HELLER

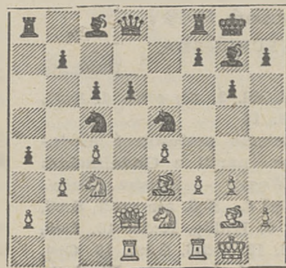
1. d4, Sf6. 2. c4, g6. 3. Sc3, Gg7. 4. g3, 0-0. 5. Gg2, d6. 6. Sf3, Sb-d7. 7. 0-0, e5. 8. e4, e:d4

Najostrzejsza „redakcja" tego wariantu, patent Bolesławskiego i Bronsztajna.

9. S:d4, Sc5. 10. f3, Sf-d7. 11. Ge3, c6. 12. Hd2, a5. 13. Wa-d1, Se5. 14. b3 (?)

Teraz czarne uzyskują niebezpieczny atak na lewym skrzydle. Ostrożniejsze i lepsze było 14. Sb3.

14... a4! 15. Sd-e2

15... a:b3!!

Śmiała, b. daleko i dokładnie obliczona kombinacja.

16. G:c5, S:c4. 17. Hc1

Jeżeli 17. Hd3? to 17... Sb2. 18. H:d6, S:d1. 19. W:d1, H:d6. 20. G:d6, b:a2! 21. Wa1! Wd8 i lawina czarnych pionów powinna szybko zadecydować.

17... b:a2. 18. S:a2, Ha5!

Klucz kombinacji!

19. H:c4, Ge6! 20. Hc1, d:c5. 21. Sa-c3

Burza minęła. W rezultacie kombinacji czarne mają za figurę narazie tylko dwa piony, ale za to 3 złączone, wolne, piękną parę gońców i otwartą linię a. Piony rozpoczynają teraz marsz i krępują białe figury na lewym skrzydle.

21... b5. 22. Sb1, b4. 23. Sf4, Gb3! 24. Wd6, c4!

Naprzód! Piony nie liczą się.

25. W:c6, c3. 26. Sd5, G:d5. 27. e:d5, H:d5. 28. f4, Hd4† 29. Kh1, Wa2. 30. Gf3

Groziło już 31... W:g2! Czarne zupełnie opanowały grę, a piony b i c zapatowały skoczka b1 i krępują hetmana.

30... Wb2. 31. f5?

Ta próba ataku przyśpieszy zgubę, gdyż jeszcze bardziej osłabia białe skrzydło królewskie. Ale przy pasywnej taktyce groziło h7-h5, wraz z Wf8-a8-a2 i t. d.

31... Ge5. 32. He1, Wd8. 33. Ge4, Kg7!

Mała pomyłka, obliczona prawdopodobnie na niedoczas przeciwnika, w którą białe ślepo wpadają...

34. f6†?

Teraz wszystkie taktyczne groźby białych skończone. Należało jeszcze spróbować 34. Gf3.

34... Kg8. 35. Wa6, h5! 36. Wa5, h4. 37. G:g6

Grozi 38. G:f7†, K:f7. 39 H:e5. Ale czarne pierwsze mają głos:

37... W:h2†!! 38. K:g2, G:g3†. 39. H:g3, h:g3†. 40. Kh3, f:g6 i białe poddały się.

Świetna partia!

Na zakończenie jeszcze kilka partii do samodzielnej analizy:

478. OBRONA HOLENDERSKA.

Flohr — KOTOW

1. d4, e6. 2. c4, f5. 3. g3, Sf6. 4. Gg2, Ge7. 5. Sf3, d6. 6. 0-0. 0-0. 7. Sc3, He8. 8. Hc2, Hh5. 9. b3, a5. 10. Gb2, Sa6. 11. Wa-e1, c6. 12. a3, Gd8. 13. e4, e5. 14. d:e5, d:e5. 15. S:e5, Sc5. 16. b4, Sc:e4. 17. S:e4, f:e4. 18. c5, Ge6. 19. G:e4, S:e4. 20. W:e4, Gd5. 21. We2, a:b4. 22. a:b4, Gf6. 23. f4, Wa2. 24. We-f2, Wf-a8. 25. Hb3, W8-a4. 26. g4, Hh4. 27. Hf5, Wa8. 28. g5, Hh5. 29. h3, h6. 30. Sd3, G:b2. 31. S:b2, W2-a3. 32. Kh2, We3. 33. Wg1, Ge6 i białe poddały się.

479. PARTIA HISZPAŃSKA.

BOLESŁAWSKI — Ragozin

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Gb5, a6. 4. Ga4, d6. 5. c3, f5. 6. e:f5, G:f5. 7. 0-0, Gd3. 8. We1, Ge7. 9. We3, e4. 10. Se1, G:b1. 11. W:b1, Sf6. 12. d3. d5. 13. Wh3, Hd7. 14. b4, b5. 15. Gb3, Se5. 16. Gg5, Wd8. 17. G:f6, G:f6. 18. d:e4, d:e4. 19. Hc2, Hc6. 20. We3, Kd7. 21. W:e4. Kc8. 22. W:e5, G:e5. 23. Hf5†, Kb8. 24. H:e5. Wh-c8. 25. H:g7, He4. 26. Sc2, Wd2. 27. Wf1, W:c2. 28. G:c2, H:c2. 29. f4, H:a2. 30. H:h7, Hd2. 31. Hh3, We1. 32. Hf3, We3. 33. Hf2, H:c3. 34. f5, We7. 35. f6, Wf7. 36. Hf4, a5. 37. b:a5, b4. 38. a6, Hc5†. 39. Kh1, Hb6. 40. g4, b3. 41. g5, b2. 42. He4 i po paru posunięciach czarne poddały się.

480. OBRONA KRÓLEWSKO-INDYJSKA.

Flohr — HELLER

1. d4, Sf6. 2. c4, d6. 3. Sc3, g6. 4. Sf3, Gg7. 5. e4, 0-0. 6. Ge2, e5. 7. d:e5, d:e5. 8. H:d8, W:d8. 9. Gg5, Sb-d7. 10. Sd5, c6. 11. Se7†, Kf8. 12. S:c8, Wd:c8. 13. Sd2, Sc5. 14. f3, Ke8. 15. Ge3, Gf8. 16. G:c5, G:c5. 17. Sb3, Gb4†. 18. Kd1, a5. 19. a3, Ge7. 20. a4, Sd7. 21. Kc2, Sf8. 22. Wa-c1, Se6. 23. Kb1, Gc5. 24. g3, Wa6. 25. Gf1, Wb6. 26. Kc2, Wb4. 27. Gh3, W:c4†. 28. Kb1, W:c1†. 29. W:c1, Gb4. 30. Sc5, G:c5. 31. G:c6, f:e6. 32. W:c5, b6. 33. W:e5, Kf7. 34. Wg5, Wd8. 35. Kc2, Wd4. 36. b3, Kf6. 37. h4, e5. 38. Wg4, b5. 39. a:b5, c:b5. 40. Kc3, a4. 41. b:a4, b:a4. 42. f4, W:e4. 43. Kd3, Kg7. 44. h5, a3. 45. K:e4, a2. 46. h:g6, h:g6. 47. Wg5, a1, H. 48. W:e5, Hc3. 49. Wg5, Kf6. 50. Kd5, Hd3†. 51. Kc5, Kf7. 52. Kc6, Hd4. 53. Kb5, Hc3. 54. Kb6, Hc4. 55. Kb7, Hd6. 56. Kc7, Kf6. 57. Kb7, Hd6. 58. Kc8, Hc6†. 59. Kd8, Hb7. 60. We5, Hb6†. 61. Kc8, Kf7 i białe poddały się.

481. PARTIA HISZPAŃSKA.

Heller — CHOŁMOW

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Gb5, Sd4. 4. S:d4, e:d4. 5. 0-0, ?c6. 6. Gc4, Sf6. 7. He2, d6. 8. e5, d:e5. 9. H:e5†, Ge7. 10. We1, b5. 11. Gb3, a5. 12. a4, Wa7. 13. a:b5, 0-0. 14. b6, H:b6. 15. d3, Gb4. 16. Wf1, Hd8. 17. Gg5, We8. 18. Hg3, Ge6. 19. G:e6, W:e6. 20. Sd2, h6. 21. G:f6, W:f6. 22. Se4, We6. 23. Hh3, Hd5. 24. c3, d:c3. 25. b:c3, Ge7. 26. f4, f5. 27. c4, Hd4†. 28. Kh1, b6. 29. Wa-b1, h5. 30. Wb8†, Kf7. 31. Hg3, f:e4. 32. f5, Wf6. 33. Wh8, H:d3. 34. f:g6†, Kg7. 35. Wh7†, Kg8. 36. H:d3, e:d3. 37. W:f6, g:f6. 38. W:a7, Gd4. 39. Wf7, d2. 40. Wf1, Gb2. 41. Kg1, a4. 42. Kf2, a3 i białe poddały się.

Czarne w genialny sposób obaliły pozornie zwycięską, prowadzącą do zysku jakości kombinację białych. Posunięcie 38... Gd4!! zadaniowe, prawdziwy grom z jasnego nieba!

482. HISZPAŃSKA.

BRONSZTAJN — Keres

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Gb5, a6. 4. Ga4, Sf6. 5. 0-0, Ge7. 6. We1, b5. 7. Gb3, 0-0. 8. c3, d6 9. h3, Sa5. 10. Gc2, c5. 11. d4, Hc7. 12. Sb-d2, Gd7. 13. Sf1, Sc4. 14. Sg3, Wf-c8. 15. Gd3, Sb6. 16. Sh4, Gf8. 17. f4, c:d4. 18. c:d4, e:d4. 19. Sf3, Sc4. 20. He2, b4. 21. e5, d:e5. 22. f:e5, Gb5. 23. Gg5, Se8. 24. Wa-c1, Ha7. 25. e6, f6. 26. e7, H:e7. 27. G:h7†, Kh8. 28. Hd1, Se3. 29. G:e3, d:e3. 30. Gf5, e2. 31. Hd4, W:c1. 32. Hh4†, Kg8. 33. Hh7†, Kf7. 34. Hh5†, Kg8. 35. Gh7† i czarne poddały się.

483. OBRONA ALIECHINA.

Smysłow — Mikenas

1. e4, Sf6. 2. e5, Sd5. 3. d4, d6. 4. c4, Sb6. 5. e:d6, e:d6. 6. Ge2, d5. 7. c5, S6-d7. 8. Sf3, Ge7. 9. 0-0, Sf8. 10. Se5, Sb-d7. 11. f4, S:e5. 12. f:e5, Se6. 13. Ge3, 0-0. 14. Sd2, f5. 15. e:f6 e. p., G:f6. 16. Sf3, Hc7. 17. Hb3, c6. 18. Wa-e1, Hc7. 19. Gd3, Gd7. 20. Hc2, g6. 21. Gh6, S:d4. 22. S:d4, G:d4†. 23. Kh1, W:f1†. 24. W:f1, He5. 25. G:g6, h:g6. 26. H:g6†, Kh8. 27. Ge3 i remis.

484. OBRONA NIMZOWITSCHA.

FURMAN — Lilienthal

1. d4, Sf6. 2. c4, e6. 3. Sc3, Gb4. 4. e3, 0-0. 5. Gd3, c5. 6. a3, G:c3†. 7. b:c3, d5. 8. c:d5, e:d5. 9. Se2, b6. 10. 0-0, Ga6. 11. f3, G:d3. 12. H:d3, We8. 13. Sg3, Sc6. 14. Gb2, Wc8. 15. Wa-e1, Sa5. 16. e4, S:c4. 17. Gc1, c:d4. 18. c:d4, d:e4. 19. f:e4, Se5. 20. Hd2, Sg6. 21. e5, Sd5. 22. Sf5, We6. 23. Hf2, Hd7. 24. h4, f6. 25. Hg3, f:e5. 26. d:e5, Sd-e7. 27. Sd6, W:c1. 28. W:c1, S:e5. 29. Hf2, h6. 30. Hf8†, Kh7. 31. Sf5, S:f5. 32. H:f5†, g6. 33. Hf8, We8. 34. Hf4, h5. 35. Wc3, We7. 36. We3 i czarne poddały się.

Partie

Mistrzostwa Polski
Poznań 1949

485. SYCYLIJSKA.

PYTLAKOWSKI — Piechota

1. e4, c5. 2. Sf3, d6. 3. d4, c:d4. 4. S:d4, Sf6. 5. Sc3, g6. 6. f4

Ostre to posunięcie zastosował niedawno dr Szily w partii z Gadalińskim podczas meczu Węgry — Polska. Gadaliński odpowiedział 6... Sc6, ale po 7. S:c6, b:c6. 8. e5, d:e5. 9. H:d8†, K:d8. 10. f:e5, Sg4. 11. Gf4, Gh6. 12. G:h6, S:h6. 13. Gc4, Wf8. 14. 0-0-0† dostał złą partię. Piechota rozwinął skoczka na d7, ale to lekarstwo jest chyba gorsze od choroby. Białe z łatwością przechodzą do t. zw. „ataku trzech pionów", w którym skoczek na d7 stoi fatalnie.

6... Sb-d7. 7. Ge2, Gg7. 8. Ge3, a6

Słabe posunięcie. Plan rozwinięcia hetmańskiego gońca czarnych na b7 nie bardzo pasuje do wariantu drakona.

9. g4?

Posunięciem tym niepotrzebnie dopuszczają białe do 10... c5! Należało grać 9. Gf3, albo 9. a4.

9... Sc5. 10. Gf3, e5!

Słabsze 10... h5. 11. g:h5, g:h5. 12. f5, e6. 13. Wg1, Wg8. 14. Hd2 z przewagą białych.

11. g5, e:d4?

Czarne nie znajdują najlepszej kontynuacji. Po 11... Sg4! 12. G:g4, G:g4 (nie 12... e:d4? 13. G:c8, d:c3. 14. Gd4! c:b2. 15. Wb1) 13. Sf3 miałyby one dobrą grę.

12. G:d4! 0-0

Lepsze było 12... Se6. 13. g:f6, G:f6. 14. G:f6, H:f6. 15. H:d6 i czarne za piona miałyby pewne kontrszanse. Na 12... Sh5? nastąpiłoby 13. G:h5!

13. g:f6, G:f6. 14. 0-0! G:d4†. 15. H:d4, Se6. 16. Hd2, Hb6†. 17. Kh1, H:b2?

Czarne b. lekkomyślnie biorą piona, eliminując hetmana z gry. Następuje teraz groźny, prawdopodobnie nieodparty atak na pozycję ich króla.

18. f5! Sc7. 19. f6, Se8. 20. Wa-b1, Ha3. 21. Sd5, Ge6. 22. Se7†, Kh8. 23. Gg2, d5. 24. W:b7

Można było również grać 24. e5, białe

wybierają jednak ostrzejszą i szybciej do celu prowadzącą drogę.

24... Sd6?

Błąd przegrywający natychmiast, jednak i po innych posunięciach nie widać już ratunku dla czarnych. Np.: 24... d:e4. 25. Hh6, Wg8 (groziło 26. S:g6†!) 26. S:g8, K:g8. 27. We7! S:f6. 28. W:e6, Sg4. 29. Hf4 i t. d.

25. S:g6†! f:g6. 26. Hh6 i czarne poddały się.

Uwagi A. Pytlakowskiego

486. KRÓLEWSKO-INDYJSKA.

LITMANOWICZ — Pytlakowski

1. d4, Sf6. 2. Sf3, g6. 3. Gf4, Gg7. 4. e3, 0-0. 5. Ge2, d6. 6. h3

Posunięcie to ogranicza działalność czarnego białopolowego gońca, a zarazem uwalnia białemu gońcowi pole odwrotu na h2.

6... Sb-d7. 7. 0-0, He8

Należało raczej grać 7... c5 i następnie 8. c3, b6. 9. Sb-d2, Gb7. 10. Hc2, Wc8 z wyrównaniem.

8. Sb-d2, e5. 9. d:e5

Na 9. Gh2 czarne odpowiedziałyby 9... e4! Do tego posunięcia obecnie czarnym będzie dojść trudno.

9... d:e5. 10. Gh2, Sd5

Błędem byłoby 10... e4?, gdyż po 11. Sd4 czarne miałyby trudności z obroną piona c7, np.: 11... c6? 12. Gd6; 11... Sd5. 12. c4; 11... c5, albo 11.. Hd8 — 12. Sb5. Posunięcie w tekście daje jednak białym możliwość zyskania kilku temp.

11. c4

To osłabia wprawdzie pole d3, jednakże czarnym daleko jest do przeforsowania e5-e4 i usadowienia swego skoczka na d3.

11... Sb4. 12. Se4

Jeśli białe dopuściłyby do 12... e4, to po 13. Sd4, c5. 14. Sb5, Gd5 czarne stałyby znakomicie.

12... b6. 13. a3, Sc6. 14. Wc1, Gb7. 15. Sc3

Na 15. c5? nastąpiłoby 15... f5 i 16... S:c5. Posunięciem w tekście białe zamierzają opanować punkt d5.

15... a5

Aby móc wygrać Sd7-c5.

16. Sd5, Wc8. 17. Hc2, Sc5. 18. b4!

Blokada trwa. Czarne nie mogą swobodnie odetchnąć!

18... Sd7. 19. Sd2

Z jednej strony skoczek kontroluje ważne pole e4, z drugiej strony białe zamierzają: tego skoczka skierować do walki o punkt d5.

19... Sf6. 20. S:f6†, G:f6. 21. Hb3, a:b4

W przeciwnym razie czarny skoczek byłby sparaliżowany i nie mógłby opuścić zajmowanego pola, gdyż po b:a5, czarne nie mogłyby odbić b:a5 wobec H:b7.

22. a:b4, Sb8

Daleką drogę przebył ten skoczek: g8-f6-d5-b4-c6-b8, ale co czarne mają lepszego? Na 22... Wd8 nastąpiłoby 23. Gf3 z groźbą 24. b5. Czarne figury stoją rozpaczliwie źle.

23. Wa1!

Rozpoczyna się szturm.

23... Sd7. 24. Wa7, Wb8. 25. Sb1!

Teraz już czarne nie zagrają e5-e4 ze względu na niebronionego piona c7 i wobec tego skoczek śmiało zmierza na upatrzony punkt d5.

25... He7. 26. Sc3, c6

Po 27. Sd5, G:d5. 28. c:d5 słabość punktu c7 decydowała o losach partii. Ale odbierając białym punkt d5 osłabiają czarne d6, który też białe niezwłocznie zajmują.

27. Wd1, Wf-c8. 28. Se4, Gg7. 29. Gg4

Po 29. Gf3 białe zdobywały piona, jednakże ze względu na znaczny niedoczas, w jakim znajdowały się białe — białe wybierają bardziej skomplikowane posunięcie.

Na 29... f5 nastąpiłoby 30. Sd6 z następującymi wariantami:

I. 30... f:g4. 31. W:b7, K:b7. 32. S:c8, Hf7! 33. c5†, Kh8. 34. Sd6, Wc7. 35. Sf7†, Kg8. 36. S:e5†.

II. 30... Wc7. 31. Gf3, e4 (w przeciwnym razie ginie pion c6) 32. S:e4! f:e4. 33. G:c7, e:f3. 34. G:b8, S:b8. 35. c5†, Kf8! (35... Kh8? 36. W:b7, H:b7. 37. Wd8† itd., albo 35.. Hf7? 36. H:f7+, K:f7. 37. W:b7† itd.) 36. W:b7, H:b7. 37. Wd8†, Ke7. 38. Hg8 w obu wypadkach z szybką wygraną białych.

30. Sd6, c5?

Błąd, prowadzący do natychmiastowej przegranej, ale partia czarnych była już nie do uratowania. Np. 30... Sf6. 31. Gf3! e4. 32. S:e4, S:e4. 33. G:e4 i białe wygrywają, albo 30... Sf6. 31. Gf3! Wd7. 32. W:b7, Wb:b7 33. S:b7, W:d1†. 34. H:d1, H:b7 35. G:e5 i t. d.

31. Sb5, h5

Po 31... Wc-c8 nastąpiłoby 32. W:d7.

32. S:c7, h:g4. 33. Sa6, G:a6. 34. Wd:d7, He6. 35. b5, Gc8. 36. W:f7

Jeżeli 36... H:f7, to 37 W:f7, K:f7. 38 Ha4! i 39. Ha7 z łatwą wygraną, ale czarne przyśpieszają koniec:

36... Gh8? 37. Wf-e7 i czarne poddały się.

Uwagi W. Litmanowicza

487. OBRONA CARO—KANN.

Tarnowski — ARŁAMOWSKI

1. e4, c6 2. d4, d5. 3. Sc3, d:e4. 4. S:e4, Sd7. 5. Sf3, Sg-f6. 6. Sg3

Zamiast tego posunięcia gra się także 6. Sc3. stosowane ostatnio często zwłaszcza przez Smysłowa.

6... g6. 7. Gd3, Gg7. 8. 0-0, 0-0. 9. c4

Czarne nie powinny były dopuścić do tego posunięcia, grając zamiast roszady odrazu 9... c5, z rozbiciem białego centrum, np. 10. d:c5, S:c5. 11. Gb5†, Gd7. 12. G:d7+, Sf:d7! z doskonałą grą dla czarnych. W partii Sojka—Arłamowski, Katowice r. b., zagrały białe słabiej 9. c3 z dalszym ciągiem 9... c5. 10. We1, c:d4. 11. S:d4. Sc5. 12. Gf1 i t. d.

9... We8. 10. We1, Hc7

Lepsze było natychmiastowe 10... e5. 11. d:e5. Sg4! z dobrą grą figurową dla czarnych.

11. He2, e6

Jeszcze teraz manewr 11... c5. 12. d:e5, Sg4. 13. Sf4, Sg:e5 dawał czarnym lepszą partię. Posunięcie w tekście jest zbyt pasywne i pozwala białym na swobodny rozwój.

12. Gd2, b6. 13. Gc3, Gb7. 14. Wa-d1. c5. 15. Gc2, Wa-d8. 16. Ga4, Wf8

Groziło d4-d5-d6.

17. a3, Wc8. 18. d:c5, b:c5. 19. b4, Wf-d8. 20. b5, Hf4

Ten wypad hetmana inicjuje akcję ofensywną na skrzydle króla, której znaczenia białe nie doceniły — zapatrzone zbytnio w osiągnięcie przewagi na skrzydle hetmana.

21. Gb3, h5! 22. a4?

Błąd, który powoduje co najmniej stratę piona. Maszerujący pion „h" jest tak groźny, że nawet przy najlepszej obronie 22. Gd2 — białe otrzymywały gorszą końcówkę, np. 22... Hg4. 23. h3, G:f3. 24. H:f3, H:f3 i t. d.

22... h4. 23. Gd2, Hg4. 24. h3

Jeżeli 24. Sf1 (h1), h3. 25. Se3, Hh5. 26. Sd2, H:e2. 27. W:e2, h:g2. 28. S:g2, G:g2. 29. K:g2, to 29... Sh5! ze zdobyciem jakości.

24... G:f3. 25. h:g4, G:e2. 26. S:e2, S:g4. 27. f3, Sg-e5. 28. Gg5, Gf6. 29. G:f6, S:f6

Po likwidacji jednego gońca i z pionem mniej białe nie mają już dużo do powiedzenia w tej końcówce.

30. Sf4, W:d1. 31. W:d1, Kf8. 32. Wd6, Ke7. 33. Wa6, Wc7. 34. b6, a:b6. 35. W:b6, Sf-d7! 36. Wb5, Wa7

Wieża biała i goniec są bez ruchu. Jeżeli 37. a5, to 37... Sc6 i białe tracą drugiego piona.

37. Se2, Sc6. 38. Kf2, g5. 39. Ke3, f5. 40. Ge2, Sc-e5. 41. Gb3, Sf7!

Białe tracą drugiego piona, co przesądza o wyniku już i tak bardzo złej ich partii.

42. Gd1, Sd6. 43. Wb1, S:c4†

Partia dojrzała do poddania. Nastąpiło jeszcze:

44. Kf2, Sd-e5. 45. Wb8, Sd3†. 46. Kg1, Se3. 47. Gb3, c4. 48. Wh8, Kf6. 49. Wd8. Sc5. 50. Kf2, f4. 51. Ga2, W:a4. 52. Gb1, Wb4. 53. Sc3, Wb2†. 54. Kg1, W:g2† i białe poddały się.

Uwagi dr. E. Arłamowskiego

488. OBRONA KRÓLEWSKO-INDYJSKA

półfinał mistrzostw Polski, Smukała r. b.

Łuczynowicz — BORCHARDT

1. c4, Sf6. 2. Sc3, g6. 3. g3, Gg7. 4. Gg2, 0-0. 5. d4, d6. 6. e4, Sb-d7. 7. Sg-e2, e5. 8 d5

Charakter otwarcia został już określony, jest to jeden z ciekawszych wariantów obrony królewsko-indyjskiej. Czarne w dalszym ciągu partii przeprowadzają własną koncepcję, rezygnując z „dobrego pola" c5 dla skoczka.

8... Sb6. 9. b3, Se8. 10. 0-0, f5. 11. Gb2

Partner mój oświadczył po partii, że należało tu grać 11. f4 z wyrównaniem, wydaje mi się jednak, że i w tej odmianie po 11... e:f4. 12. G:f4, f:e4. 13. G:e4, Gg4 mają czarne nieco swobodniejszą grę.

11... f4! 12. Hd3?

Pion f4 krępuje dotkliwie ruchy białych figur, dlatego należało, moim zdaniem, bijąc na f4 otworzyć linię „g" i diagonatę a1-h8 dla kontrataku. Plan białych, prowadzący do zablokowania pionów jest niewłaściwy i zostaje w dalszym ciągu partii skutecznie obalony.

12... Gd7. 13. Gc1, g5. 14. f3, Hc8. 15. g4, Sf6. 16. h3, h5. 17. Kf2

Król biały wyczuwa niebezpieczeństwo i pragnie się ukryć, lecz następnym posunięciem czarne otwierają walkę na obu skrzydłach.

17... a5. 18. a3, Kf7. 19. Gb2, Wh8. 20. b4, h:g4. 21. h:g4, G:g4!

Początek daleko przemyślanego ataku matowego. Natychmiastowe przyjęcie ofiary prowadzi po 22. f:g4, S:g4† do następujących głównych wariantów:

I. 23. Kf3, Se3 z groźbą 24... Hg4† i t. d.

II. 23. Ke1, S:c4. 24. H:c4, Se3. 25. H. dow., S:g2+ i czarne mają 3 piony za figurę z możliwościami ataku.

III. 23. Kg1, Sd7. 24. Gh3, Sd-f6. 25. Hf3 (lub Wf3), Wh4 z nast. 26... Hh8. Ostatni wariant wymagałby jednak b. subtelnej gry, chociaż po odejściu skocz-

ka z g4 piony „f" i „g", oraz opanowana linia „h" byłyby dostatecznym ekwiwalentem za poświęconą figurę.

22. c5

Ciekawe uderzenie, lecz spóźnione.

22. a:b4. 23. a:b4, W:a1. 24. W:a1

Na 24. G:a1 nastąpiłoby 24... Gh3. 25. G:h3, H:h3, albo 25. c:b6, G:g2. 26. K:g2, Hh3†. 27. Kf2, Hh4†. 28. Sg3, f:g3†. 29. Ke2, g2. 30. Wg1, Sh5 z wygraną czarnych.

24... Sa8!

Pozornie fatalne, w rzeczywistości wygrywające — nie wolno w tej sytuacji zamykać hetmanowi bezpośredniej drogi do obozu przeciwnika. Białe mogłyby grać 25. W:a8, ale po 25... H:a8. 26. f:g3, S:g4† czarne stałyby lepiej.

25. f:g4?

Po odejściu wieży z f1 przyjęcie ofiary przegrywa w kilku posunięciach, gdyż skoczek łatwo lokuje się na e3. Ale w wypadku nie zabicia gońca pozostają białe z pionem mniej.

25... S:g4†. 26. Ke1

Inne odejścia nie były lepsze.

26... Se3. 27. Gf3

Po 27. Gf1, lub 27. Kf2 białe również nie mogą uratować tego gońca.

27... g4. 28. G:g4, H:g4. 29. Kd2, Wh2!

W wyniku przeprowadzonej kombinacji zdobyły czarne piona, który teraz w połączeniu z dalszymi poświęceniami szybko kończy grę. Wieża, zająwszy 2-ą linię, spełnia podwójne zadanie: nie pozwala zaatakować białą wieżą hetmana (Wg1? W:e2†), a ponadto stwarza siatkę matową.

30. W:a8, f3! 31. Hb5

Oczywiście nie można grać 31. K:e3? bo 31... Gh6†. 32. Sf4, H (G):f4 mat, albo 31. H:e3, f:e2. 32. S:e2, Gh6 i wygrywa.

31... f:e2

Grozi 32... e1, H†! z matem w kilku posunięciach.

32. S:e2

Wymuszone. Białe mogły tu dać pozatym kilka bezbolesnych szachów, np.: 32. He8†, Kf6. 33. Hd8†, Kg6. 34. He8†, Kg5. 35. He7†, Kf4. 36. Hf7†, Kg3 i t. d.

32... c6!

Konieczne, gdyż po 32... Gh6? wymieniają białe hetmany przez 33. He8†, Kf6. 34. He6† z przedłużeniem agonii.

33. Hd3, Gh6. 34. d:e6, Sd5†. 35. Kc2, S:b4†. 36. Kc3, S:d3. 37. c:b7, H:e2. 38. b8, H. Hc2 mat.

Uwagi A. Borchardta

Trenczańskie Cieplice 1949

489. GAMBIT WOŁŻSKI.

Golombek — SZEFC

1. d4, Sf6. 2. c4, c5. 3. d5, b5. 4. c:b5, a6. 5. b:a6, G:a6. 6. Sc3, d6. 7. g3, g6. 8. Gg2, Gg7. 9. Sh3, 0-0. 10. 0-0, Hb6. 11. We1, Sb-d7. 12. Kh1, Se5. 13. Wc2, Wf-b8. 14. f4,4 Sc. 15. b3, Hb4. 16. b:c4, Se4. 17. H:e4, G:c3. 18. Gd2, G:d2. 19. We-d1, Gc3. 20. Wa-b1, H:c4. 21. H:e7, W:b1. 22. W:b1, H:a2. 23. Ge4, Ha4. 24. Gf3, We8. 25. H:d6, G:e2. 26. Gg2, Hc2. 27. Wg1, Gd4. 28. Hd7, Wf8. 29. d6, G:g1. 30. S:g1, c4. 31. Gc6, e3. 32. h3, Hd1. 33. Hc7, c2 i białe poddały się.

490. KATALOŃSKA.

Erdelyi — SZEFC

1. d4, d5. 2. c4, e6. 3. Sf3, Sf6. 4. g3, d:c4. 5. Ha4†, Gd7. 6. H:c4, c5. 7. Gg2, Gc6. 8. 0-0, Sb-d7. 9. Sc3, Wc8. 10. Hd3, c4. 11. Hc2! b5. 12. a3, a5. 13. Sg5, G:g2. 14. K:g2, Hb6. 15. Wd1, h6. 16. Sf3, Hb7. 17. We1, b4. 18. a:b4, a:b4. 19. Sa4, b3. 20. Hd1, Se4. 21. Kg1, Gb4. 22. Wf1, 0-0. 23. Sd2, Sd6. 24. Sf3, Wa8. 25. Gd2, Se4. 26. Hc1, Sd-f6. 27. Wd1, Hb5. 28. Sc3, G:c3. 29. W:a8, W:a8. 30. G:c3, Sd5. 31. Ge1, c3. 32. b:c3, b2. 33. Hc2, Wa1. 34. c4, W:d1 i białe poddały się.

491. SYCYLIJSKA.

PAOLI — Kottnauer

1. e4, c5. 2. Sf3, Sc6. 3. d4, c:d4. 4. S:d4, Sf6. 5. Sc3, d6. 6. Ge2, e5. 7. Sf3, h6. 8. Ge3, Ge6. 9. 0-0, Ge7. 10. Hd2, d5. 11. e:d5, S:d5. 12. Gb5, f6. 13. Wa-d1. S:e3. 14. H:e3, Hb6. 15. Hd3, Wd8. 16. Hg6†, Kf8. 17. W:d8†, G:d8. 18. S:e5, Gc7. 19. Sd5 i czarne poddały się.

Kronika

Krajowa

ŁÓDŹ.

Turniej o mistrzostwo ŁKS Włókniarz na rok 1949 przyniósł następujący wynik w finale: 1. A. Górski 7½ p., 2. S. Witkowski 7, 3. A. Stasiak 6½, 4—5. T. Środa i Z. Kozłowski po 6 p. W turnieju wzięło udział 30 zawodników, w finale grało 10.

DOLNY ŚLĄSK. Rozegrany w Legnicy dnia 20 listopada r. b. mecz szachowy na 50 szachownicach pomiędzy Górnym a Dolnym Śl. zakończył się nieznaczną porażką drużyny dolnośląskiej z wynikiem 24,5:25,5. W ten sposób puchar przechodni, ufundowany przez Z. S. „Spójnię" z Wrocławia, powędrował na rok do Katowic. Porażka była zupełnie zasłużona, aczkolwiek niepotrzebna, gdyby nie zawiedli szachiści jeleniogórscy i świdniccy, którzy spóźnili się na mecz. Dolny Śląsk mógł wygrać i to co najmniej różnicą 4 pkt. W reprezentacji Górnego Śląska wystąpili tacy znani gracze, jak: Dzięciołowski, Byrtek, Karch, Bolesławski, Śliwiński. Barw Dolnego Śl. bronili między innymi: Błaszczak, Jaszczuk, Mugensznabel, Leśniak, Fluder, Goldminc, Gałęcki, Eerdel, Studnicki, Meller, Jonisz, Cymbała.

Poziom meczu był b. wyrównany, 17 partyj zakończyło się remisem, 17 wygrali katowiczanie, a 16 dolnoślązacy. Jakkolwiek trudności organizacyjne były b. duże, „Spójnia" Legnicka wywiązała się z zadania zadowalająco, co przypisać przede wszystkim należy niezmordowanej pracy J. Jaszczuka, przy czym dużą pomoc okazał Zarząd Miejski z prezydentem miasta mgr. Gryglaszewskim na czele.

Pewne niedociągnięcia wynikły jedynie z niedotrzymania zobowiązań w kwestii wyżywienia przez gospodę PSS w Legnicy.

O popularności i zainteresowaniu, jakie mecz wywołał wśród uczestników, świadczy wielka ilość uczestników konkursu pocztówkowego, zorganizowanego przez Dolnośl. Okr. Zw. Szachowy na trafne odgadnięcie wyniku meczu. Jako nagrody będzie rozlosowanych 10 kompletów ładnych klubowych szachów. Niestety, nie wszystkie skupiska szachowe w Polsce solidaryzowały się i poparły powyższy konkurs: najwięcej odpowiedzi było z Dolnego Śl, Górnego Śl., Rzeszowa.

19 grudnia zostanie rozegrany podobny mecz z Poznaniem.

W grudniu rozpoczyna się turniej szachowy o mistrzostwo indywidualne m. Wałbrzycha oraz m. Legnicy.

(J. J.)

Zagraniczna

ANGLIA

Mecz W. Winter—G. Wood przyniósł zwycięstwo Winterowi, który wygrał 2 partie a 4 zakończyło się na remis.

ARGENTYNA

W turnieju o mistrzostwo kraju wzięło udział 23 zawodników, a więc ilość rzadko spotykana w turnieju. Zwyciężył pewnie i bez przegranej M. Najdorf, uzyskując 20½ p. z 22 partii, drugą nagrodę zdobył Guimard 17½ p. Kolejność na dalszych miejscach była następująca: Luckis i Czerniak po 14½, Benko 13½, Reinhardt 13.5, Marini 13, Sanguinetti 12, Wexler 11½, Casas i Choeron 11, Piro i Fenoglio po 10.

Zeszłoroczny mistrz kraju J. Belbochan otrzymał prawo rozegrania z M. Najdorfem meczu o tytuł mistrza kraju.

BRAZYLIA.

W Rio de Janeiro rozegrano mistrzostwo Brazylii przy współudziale 22 zawodników. Tytuł, jak było do przewidzenia, zdobył Walter Cruz 17½, drugi był M. Freitas 15½. Na dalszych miejscach: R. Camara i German 14, Tavares, Gentil, Mendes i Carvalho po 13½, O. Cruz 10, Oliveira, Meses i Dantas po 9½ p.

BUŁGARIA

IV turniej o mistrzostwo kraju rozegrany będzie w Sofii, do gry dopuszczono następujących zawodników: Cwetkow, Neukirch, Petrow, Piskow, Toczew, Dimitrow, Iwanow, Malcew, Markow, Popow, Karastoicew, Benderew, Bobekow, Gancew, Kiprow, Kolarow, Meckarow, Padewski i Stancew.

Mecz międzymiastowy Plowdiw—Kazanluk wygrała drużyna miasta Plowdiw w stosunku 5:1.

STANY ZJEDNOCZONE

Mistrzostwo stanu Nowy Jork rozegrano w tym roku w Rochester przy udziale 38 zawodników systemem szwajcarskim — 10 rund. Zwycięstwo odniósł Pavey 8 p., drugim był Larry Evans wraz z Berlinerem po 7½ p. Na dalszych miejscach: E. Lasker 7, Bisguier, Donovan, Kramer i Soudakoff po 6½ p.

Z okazji turnieju S. Rzeszewski rozegrał simultan przeciw 41 zawodnikom z dobrym wynikiem +34—7. W turnieju błyskawicznym triumfował również Rzeszewski, uzyskując 9 p. (100%). 2. Kramer 6, 3—4 Evans i Bisguier po 5.

KANADA

Mistrz A. Yanofsky dał wiele pokazów gry zbiorowej w miastach kanadyjskich. Uzyskał on świetny, gdyż 92½ wynik — uzyskując +231—7—28.

UCZESTNICY MECZU GÓRNY ŚLĄSK — DOLNY ŚLĄSK.

CZECHOSŁOWACJA

W okresie świąt odbędzie się w Spindlerowym Młynie kurs dla instruktorów szachowych. Mistrzowie szachowi wygłoszą odczyty o grze, o organizacji klubów i turniejów i objaśnią, w jaki sposób najlepiej wprowadzić grę szachową w masy. Drugi taki kurs jest projektowany na miesiące letnie roku przyszłego. Oby tak i u nas.

W mistrzostwie Pragi prowadzi zdecydowanie po 13 rundzie Zita 9½ p. przed Podgórnym i Filipem 8, Kottnauerem i Pithartem po 7½ p.

MEKSYK

W stolicy kraju odbył się turniej, w którym, poza zawodnikami krajowymi, wziął jeszcze udział argentyński mistrz H. Pilnik, żyjący obecnie w Stanach Zjednoczonych. Wynik turnieju: 1. H. Pilnik 11½ z 13 partii, 2—3 Araiza i Medina po 10 p.

PANAMA

W eliminacjach do turnieju o mistrzostwo kraju zwyciężył 14-letni Alvin Wiliams, drugim były mistrz kraju Merson Weeks.

WŁOCHY

Mistrzostwo drużynowe północnych Włoch przy udziale 5 drużyn zakończyło się zwycięstwem Mediolanu 10 p., Varese 9½, Parma i Spezia 8, Como 7 i Varese (druga drużyna) 5½ p.

Mistrzostwo Mediolanu zdobył Napoli 8 p. z 8 partii, 2—3 Ferantes i Castiglioni.

ZSRR.

Rozpoczęły się wstępne rozgrywki po miastach do II turnieju Kołchoźników. Turniejem kieruje komitet, na którego czele stoją Kotow i Smysłow. Mistrz świata Botwinnik rozegrał w miejscowości Klin simultana przeciw Kołchoźnikom, uzyskując wynik +22—3.

Wielcy szachiści w anegdocie

Pewnego razu Nimzowitsch grając z Tartakowerem zamówił herbatę. Skoro jednak Nimzowitsch zaczął bardzo hałaśliwie mieszać cukier, Tartakower zorientował się, że przeciwnik robi to celowo, by wyprowadzić go z równowagi. Obdarzony dużym poczuciem humoru Tartakower poprosił o podanie pustej szklanki i łyżeczki i zrewanżował się swemu partnerowi niemniej hałaśliwą „muzyką". Skończyło się na śmiechu, partię zaś rychło zremisowano.

(J. Ch.)

* * *

Arcymistrz Teichmann był wielkim miłośnikiem walk atletów. Pewnego razu rozgrywał on partię z Sämischem. Wykonano coś około 15-tu posunięć. Sämisch, który uzyskał nieco lepszą pozycję, obmyślał dalszy plan gry. Nagle Teichmann poderwał się, zatrzymał zegar, zsunął do środka szachownicy figury i oświadczył zdumionemu partnerowi: „Dość już tej otępiającej umysł gry! Remis!". Pożegnał się i szybko udał się do cyrku. A czas był już wielki, gdyż walki właśnie rozpoczęły się!

(J. Ch.)

Od Administracji

ZAWIADAMIAMY NASZYCH CZYTELNIKÓW, ŻE „KODEKS SZACHOWY" ZOSTAŁ WYCZERPANY I DO CZASU WYDRUKOWANIA DRUGIEGO NAKŁADU PROSIMY NIE PRZYSYŁAĆ WPŁAT.

W ADMINISTRACJI MOŻNA OBECNIE NABYĆ TYLKO:

ROCZNIK „SZACHÓW" 1947	550 zł.
II PÓŁROCZE 1949	300 zł.

Uczmy się grać

Z. SZULCE

Analiza gry szachowej

WIEŻA I PARA PIONÓW PRZECIW WIEŻY.

W artykule poprzednim (o wymianie) mówiłem już, jak nierozważna wymiana pozbawić może korzyści z przewagi już osiągniętej. Przewaga Gońca, Skoczka, czy dwu Skoczków nie daje wygranej, czasem nawet przy pionie. Goniec doskonale się broni przeciw Wieży, jak również i Skoczek, a są pozycje np., w których Goniec remisuje przeciwko Wieży i pionowi. Widzieliśmy też nierozegraną Hetmana przeciwko Wieży z pionem. Często niekorzystne te uprzednie wymiany spowodowane były koniecznością, ale często też nierozwagą! Zobaczymy teraz, że i potężna para pionów, jeżeli jest jeszcze po Wieży z każdej strony, nie zawsze daje wygraną. W końcówkach takich posiadanie pary pionów daje wygraną, jeżeli piony nie są wstrzymane przez Króla przeciwnika i figury nie zajmują pozycji pasywnych. Poza tym gra przy pionach skrajnych, gdzie manewrowanie Króla jest znacznie utrudnione, bywa dość skomplikowana.

Rozpatrzmy na początek końcówkę, jaka powstała w partii Lasker—Tarrasch, granej w Monachium w r. 1908. W końcówce tej okoliczność, że Król znajduje się przed pionami, nie ma istotnego znaczenia.

Końcówka wygląda na bardzo łatwą, lecz proszę zobaczyć, ile jeszcze do osiągnięcia wygranej włożyć należy pracy i uwagi. Czarne nie są tak naiwne, by wymienić Wieże! Gra potoczyła się w sposób następujący:

1)... **We1-f1†. 2) Kf6-g5, Wf1-f7. 3) h4-h5, Wf7-a7. 4) We-b5.** Wieże odsuwają się, by mieć łatwiejszy atak skrzydłowy.

4)... **Wa7-g7†. 5) Kg5-f4, Wg7-c7. 6) g4-g5, Kh7-g7. 7) Kf4-f5.**

Dalsze posuwanie pionów należy chwilowo wstrzymać. Należy trzymać się zasady, by posuwać piony tylko wtedy, gdy Król przeciwnika nie może zająć pola, oswobodzonego przez piona. Na przedwczesne 7) h5-h6 nastąpiłoby Kg7-g6 i po 8) Wb5-b6†, Kg6h5 — co utrudniłoby w znacznym stopniu grę i opóźniło wygraną.

7)... **Wc7-f7†. 8) Kf5-g4, Wf7-a7. 9) h5-h6, Kg7-g6. 10) Wb5-b6, Kg6-h7. 11) Kg4-h5, Wa7-a5. 12) Wb6-b7†, Kh7-g8. 13) Wb7-e7, Wa5-b5. 14) Kh5-g6, Wb5-b6†. 15) Kg6-f5, Wb6-b5†. 16) Kf5-f6, Wb5-b8. 17) g5-g6, Wb8-a8. 18) We7-e5, Kg8-h8. 19) Kf6-g5! Wa7-g8. 20) We5-b5, Wg8-e8. 21) h6-h7.**

Teraz dopiero to posunięcie jest na czasie. Grozi Kg5-h6 i mat pionem ew. Wieżą, przy czym czarne nie mają możności poświęcenia Wieży dla pata.

Cechą charakterystyczną tego rodzaju końcówek jest uprzednie staranne przygotowanie pozycji przed każdorazowym posunięciem pionem. Inny sposób, niż zastosowany przez Laskera, pozornie szybszy nieraz, prowadzi w wypadku najlepszym do utrudnień, a nawet pozbawić może wygranej. Bo chociaż para pionów jest jednostką bardzo silną, to i Król, jeżeli zajmie dobrą pozycję, okazuje się też dużą siłą.

W pozycjach, w których piony są na przekątnej i wstrzymane Królem nieprzyjacielskim, jest często niemożliwe osiągnięcie wygranej. Analizą tego rodzaju końcówek zajmował się Andre Cheron, który przyszedł do wniosku, że mniej więcej— na trzy takie pozycje dwie są nierozegrane.

Na diagramie 2 widzimy jedną z najprostszych pozycyj, w których wygrać nie można. Król biały odcięty jest od swych pionów i do nierozegranej wystarcza manewrowanie Wieżą po linii „e". Jeżeli posunięcie mają czarne, to grają 1)... **We5-e1** i jeżeli 2) **Wf4-f6.** 2)... **Kd4:d3. 3) c4-c5, Kd3-d4. 4) c5-c6, Kd4-d5** i następnie **We1-c1.** Przy posunięciu na białe wygranej też nie ma, np 1) **Kf7-f6, We5-e8. 2) Kf6-g6, We8-e1. 3) Kg6-f6, We1-e2** i t. d. Błędem byłoby 2)... **We8-e6†,** co sprowadziłoby białą Wieżę na dobrą pozycję: 3) **Wf3-f6! We6-e5. 4) Wf6-d6†, Kd4-c5. 5) Wd6-d8,** poczym białe zajmą pole d5 i do wygranej nie ma trudności. Czarne nie mogą temu zapobiec, gdyż są w przymusie. Jeżeli np. 5)... **Kc5-c6,** to 6) **Kg6-f6** i czarne muszą opuścić pole d5, lub pozwolić na zbliżenie się białego Króla.

Cheron wskazuje, że rezultat się nie zmieni, jeżeli przesuniemy tę pozycję o jedną lub kilka linii w prawo lub w lewo, lub o jedną linię w dół.

W pozycji diagr. 3 osiągnięcie remis jest trudniejsze, gdyż biały Król zajmuje pozycję bardziej aktywną, a piony, chociaż skrajne, są więcej zaawansowane.

1) **Kd8-c8, Wh7g7. 2) Wd5-d7, Wg7-g8†. 3) Wd7-d8, Wg8-g7. 4) Kc8-b8, Wg7-h7. 5) Wd8-d6†, Kb6-c5!** (Jeżeli 5. Wd8-e8, Wh7-g7. 6) We8-e6†, Kb6:b5!. 7) a6-a7, Wg7-g8†). 6) **b5-b6, Kc5:d6. 7) Kb7-a8, Wh7-h8†. 8) Ka8-a7, Kd6-c6. 9) b6-b7, Kc6-c7** (lub Kb5) i nierozegrana.

Zobaczmy teraz pozycję, w której białe wygrywają (diagr 4).

Analiza pokazuje, jak bardzo subtelne są tego rodzaju pozycje. Białe wygrywają tylko dla tego, że czarne nie mają dobrego posunięcia, są w przymusie.

Przy posunięciu białych nie byłoby możności oddania posunięcia czarnym. Jakikolwiek ruch czarnych osłabia ich pozycję. Król ruszyć się nie może. bo grozi Wb5-b7-d7. Czarna Wieża nie może opuścić kolumny „e", bo biały Król przedostanie się na skrzydło hetmańskie i przez a5 wejdzie na b6. Lecz wszystkie posunięcia Wieżą, jak wykazuje Cheron, przegrywają też! Zobaczmy je po kolei:

I. 1)... **We8-e7. 2) Wb5-b7.**

II. 1)... **We8-e5. 2) c6-c7.**

III. 1)... **We8-e2. 2) Wb5-b8, We2-f2†. 3) Kf4-e3, Wf2-f7. 4) Wb8-b7, Wf7:b7. 5) c6:b7, Kd6-c7. 6) Ke3-e4, Kc7:b7. 7) Ke4-e5.**

IV. 1)... **We8-e1. 2) Wb5-b8, We1-f1†. 3) Kf4-g5, Wf1-g1†. 4) Kg5-f5, Wg1-f1†. 5) Kf5-g6, Wf1-g1†. 6) Kg6-f7, Wg1-f1†. 7) Kf7-e8, Wf1-e1†. 8) Ke8-d8. We1-h1. 9) Kd8-c8, Wh1-h7. 10) Wb8-b5, Wh7-g7. 11) Kc8-b8, Wg7-h7. 12) Kb8-a8, Wh7-h1. 13) Wb5-b8, Wh1-a1†. 14) Ka8-b7, Wa1-b1. 15) Kb7-c8, Wb1-c1. 16) Wb8-b7, Kd6:d5. 17) c6-c7, Kd5-e6. 18) Kc8-b8** i wygrywa.

W pozycjach, w których oba piony przekroczyły już linię piątą, szanse na wygraną są większe. W ciekawy sposób wygrywają białe w końcówce Klinga i Horwitza (diagr. 5).

1) **Ka4-a5, Wh8-h5†. 2) Wb1-b5, Wh5-h8. 3) Wb5-b6, Wh8-h5†. 4) Ka5-b4! Wh5-h4†. 5) Kb4-c5, Wh4-h5†. 6) Kc5-d4, Wh5-h4†. 7) Kd4-e5, Wh4-h5. 8) Ke5-f4, Wh5-h4†. 9) Kf4-g5, Wh4-h8. 10) Wb6-c6, Ka7-b8. 11) Kg5-g6, Wh8-f8. 12) Kg6-g7, Wf8-d8. 13) Wc6-f6** i nast. **Wf6-f8.**

Lecz nie należy sądzić, że wygrana jest zawsze, gdy piony przekroczyły już linię piątą. W pozycji: Kg4, Wh1, p.: g6, h7 — — Kg7, Wa8, wskazanej przez Cherona, wygranej nie ma. Biała Wieża nie może opuścić zaraz linii „h", a czarne rozporządzają atakiem skrzydłowym na Króla.

W ciekawy sposób zremisował Bernstein w pozycji jak na diagr. 6.

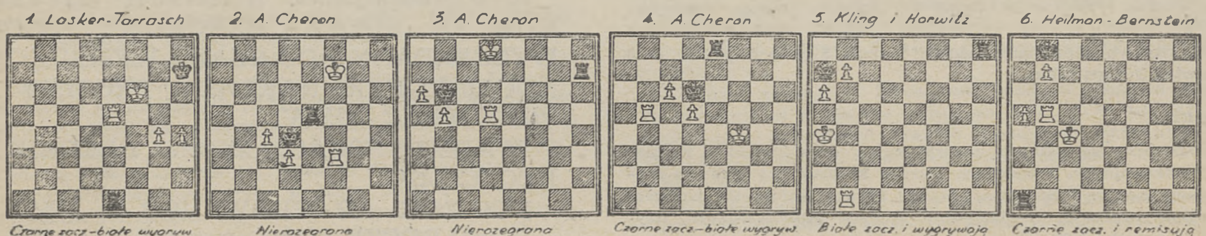
1)... **Wa1-c1†. 2) Kc4-d5, Wc1-d1†. 3) Kd5-c6, Wd1-c1. 4) Kc6-b6, Wc1-c7! 5) Kb6-a6, Wc7-c6†** i białe muszą dać pata!

W końcówkach, będących tematem niniejszego artykułu, pamiętać należy o dwu rzeczach zasadniczych:

1) Król posiadać musi most i schronisko — jak te elementy gry końcowej nazywa Nimzowitsch. Jeżeli Król nie ma przejścia (mostu), to często o to przejście musi wpierw stoczyć ciężką walkę. Również upatrzone musi być miejsce, gdzie będzie się mógł schronić przed szachami.

2) Pamiętać należy, że para pionów posiada największą siłę pozycyjną, gdy oba piony są na jednej linii poziomej. Dlatego też przed każdym posunięciem piona, gdy linia pionów przechodzi z poziomej na skośną, posunięcie to musi być uprzednio dobrze przygotowane. Każdy zbyteczny pośpiech może przedłużyć grę, utrudnić — a nawet uniemożliwić wygraną.

Przykłady wraz z ich analizą zaczerpnięte są z Rabinowicza

ROZWIĄZANIE KOŃCÓWEK

z n-ru 11 „Szachów"

Końcówka Nr 21 (Grigoriew) należy do trudnych. Białe mają wprawdzie piona więcej, ale zrealizowanie tej przewagi nie jest łatwe: czarne bronią pól f4 lub f3, by nie dopuścić do posunięcia pionem „e", a jeżeli białe zajmą pole f2 — to czarne f4 i zdobędą piona h4. Białe muszą manewrować w ten sposób, by zająć f4 w chwili, gdy czarne zajmą h4.

1) Kh3-g3! (Błędem byłoby 1. Kg2, Ke4! 2. Kg3, Ke3! albo 2. Kf2, Kf4!) **1)... Kd5-e4. 2) Kg3-g2** (i znów błędem byłoby 2. Kf2, gdyż pole to zająć należy w chwili, gdy czarne staną na f4) **2)... Ke4-e3.** (Czarne bronią się jak najlepiej. Na 2... Kf4 nastąpiłoby 3. Kf2, Kg4. 4. Ke3, K:h4. 5. Kf4! Do tej właśnie pozycji białe dążą) **3) Kg2-f1, Ke3-e4. 4) Kf1-e1!** (Jedyna droga do wygranej!) **4)... Ke4-e3. 5) Ke1-d1, Ke3-f4. 6) Kd1-d2, Kf4-e4. 7) e2-e3, Ke4-f3. 8) Kd2-d3, Kf3-g3. 9) Kd3-e4! Kg3-g4. 10) Ke4-e5!** (Król musi zajmować pola sąsiadujące z f4) **10)... Kg4:h4. 11) Ke5-f4, Kh4-h3. 12) e3-e4, Kh3-g2. 13) e4-e5!** (13. Kg5? Kg3 i remis!) **13)... h5-h4. 14) e5-e6, h4-h3. 15) e6-e7, h3-h2. 16) e7-e8H, h2-h1H. 17) He8-e2†** i mat w kilku posunięciach.

Następna końcówka T. R. Dawsona (Nr 22) jest bardzo prostą, lecz jak pouczającą! Obie strony dorabiają Hetmanów jednocześnie, lecz białe nie mają wygodnego szacha i zdawałoby się, że szanse mają czarne. Należy najpierw przygotować pozycję do szachowania:

1) b5-b6! a7:b6. 2) d5-d6, g4-g3. 3) d6-d7, g3-g2. 4) d7-d8H, g2-g1H. 5) Hd8:b6† — wymienia Hetmanów i wygrywa. Mamy tutaj znowu dowód, że kolejności posunięć zmienić nie można.

Niezbyt trudna końcówka Rincka (Nr 23) ciekawa jest ze względu na uzyskane tempo pionem „c" wraz z unieruchomieniem piona „b", przedmiotu właściwego ataku białych.

1) h3-h4, Kc4-d5. 2) c2-c4†! Kd5-e4. 3) c4-c5! Ke4-f5. 4) Ke2-d3, Kf5-g4. 5) Kd3-c4, Kg4:h4. 6) Kc4-b4, Kh4-g5. 7) Kb4-a5, Kg5-f6. 8) Ka5-b6, a6-a5. 9) Kb6:b7, a5-a4. 10) c5-c6, a4-a3. 11) c6-c7, a3-a2. 12) c7-c8H, a2-a1H. 13) Hc8-h8† i wygrywa (jeśli 7... Kg5-f5, to już 12. c8H†).

Diagr. 24 przedstawia niebrzydką końcówkę Regedzińskiego.

1) Wb2-b8! Ha8-a6 (a) **2) Wb8-b6†, H:b6. 3) c4-c5†** i t. d.

(a) **1)... Ha8-a7. 2) Ge2-f4†, Kd6-c6. 3) Wb8-c8†** i t. d.

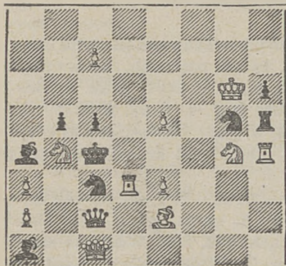
Motyw poświęcenia piona, widelec, po czym następuje szach lub wiązanie Gońcem, a czasem szach Skoczkiem, zdarza się i w grze praktycznej.

PROBLEMY

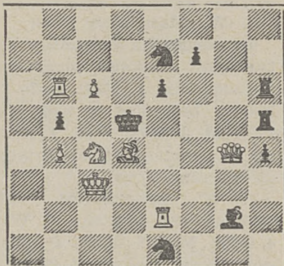
Redaguje M. Wróbel, Warszawa, Mariensztadt 7A—m. 8

II ROCZNY KONKURS MIĘDZYNARODOWY

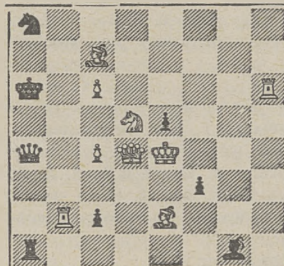
472. J. Buchwald
Nowy Jork

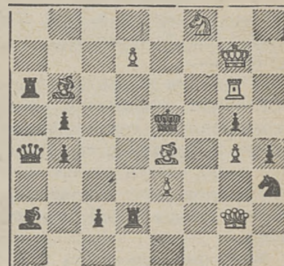
473. A. Ellerman
Buenos-Aires

474. A. Mari
Ferrara

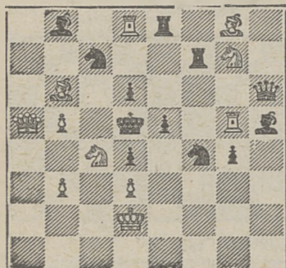

475. S. Mitrinowic
Belgrad

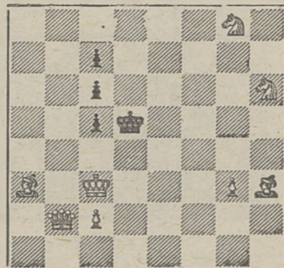

Mat w 2 posunięciach

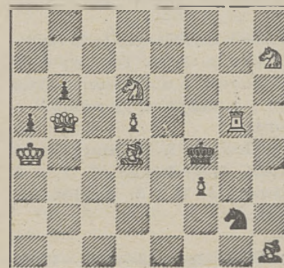
476. P. Overkamp
Rotterdam

477. Inż. G. Scodihor
Temeszwar

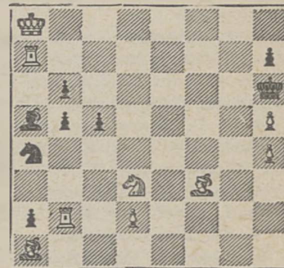

478. J. A. W. Swane
Boekel

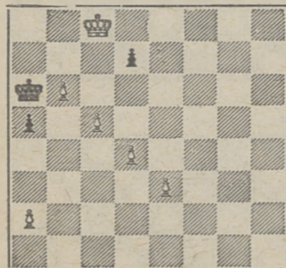
Mat w 2 posunięciach.

479. A. Kopnin
Swierdłowsk

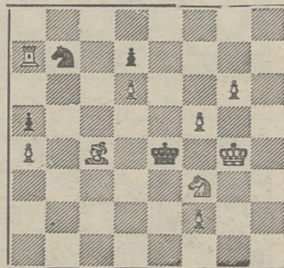

Mat w 3 posunięciach.

480. S. Limbach
Częstochowa

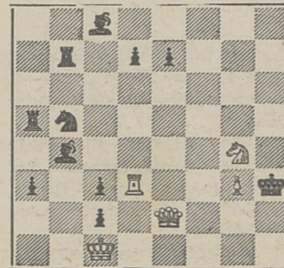

481. J. W. R. Salomé

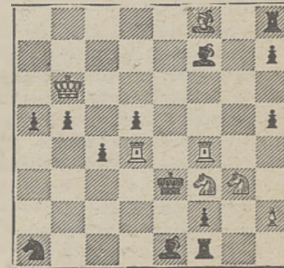

Mat w 3 posunięciach

350. V. Pachman
Praga (corr.)

308. I. Mikan
Praga (corr.)

Mat w 3 posunięciach

Konkursy rozpisane

SZACHY ogłaszają swój III międzynarodowy konkurs roczny na problemy w 2_x i 3_x posunięciach, publikowane w roku 1950. Zadania w dowolnej ilości należy nadsyłać pod adresem: M. Wróbel, Warszawa, Mariensztadt 7A m. 8. Po 3 nagrody w grupie. Egzemplarze autorskie są zapewnione. Rozstrzygnięcie II konkursu pojawi się w 3 lub 4 numerze „Szachów".

MAGAZINET 1950. Półroczny konkurs na 2_x i 3_x, opublikowane w tym piśmie. Problemy należy nadsyłać pod adresem: K. A. K. Larsen, Hillerod, Dania. Po 2 nagrody w dziale. Wszystkie poprawne zadania będą publikowane i autorzy otrzymają dowody druku. Sędzia K. Larsen.

W następnym numerze podamy pełną listę rocznych konkursów, jakie zostaną rozpisane w roku 1950.

BRITISH CHESS FEDERATION 1949/50 3_x — konkurs 62, sędzia M. Wróbel, 2_x — konkurs 63, sędzia A. M. Koldijk, nie więcej jak 2 problemy od autora, samomaty w 3 posunięciach — konkurs 64, sędzia E. Boswell. Zadania na podwójnych czytelnych diagramach, na jednym nazwisko i adres autora, pełne rozwiązanie na obu diagramach — należy przesyłać: H. F. Blandford, 44 New Kent Road, London SE przed 28 lutego 1950 r., z dopiskiem na kopercie „BCF". Po 4 nagrody w dziale, przy czym zagranicę wysyła się równowartość w literaturze lub prenumeracie pism.

Wyniki konkursów

BRITISH CHESS FEDERATION 1948/49.

Nr 59. Trzychodówki.

I nagroda B. Knudsen (nr 484)

Wdzięczny problem o dobrym wstępie, oddającym pole K. Wstęp 1. Gc3! gr. 2. Hh8, Kc5. 3. Gd4x; Kc5. 2. Ge5†, dc2. 3. Hc2x; dc2. 2. Wc8†, Kb5. 3. He2†. Najpiękniejszy jest wariant groźbowy.

II nagroda M. Wróbel (nr 485).

Problem przedstawia uwolnienie białej figury, przy czym uwolnienia są rozmaitego typu. Wstęp 1. Wa4 tematowy — wiąże S. Groźba 2. e4 i 3. Sb8†; e4. 2. Sd8! i 3. Gb7† uwolnienie przez czarną przesłonę. f4 2. Kf1 i 3. Sb8†; Gf2. 2. Kh3! uwolnienia przez odejście K. Sb4. 2. d8S! Hc8. 3. Sb4† uwolnienie przez odejście wiążącej figury. Wszystkie rodzaje uwolnień.

Wzmianki zaszczytne 1. J. Buchwald (nr 486).

Drobna ale dobrze skonstruowana praca. 1. Wg2, gr. 2. Sc1; G-- 2. Sc2†! Gb4. 2. Sa1.

2. T. i J. Warton —5S2—8—4P2G—w3p2k—g2pP1Sp—3Pp2p—1H2G3—7K— 1. Hd2, gr. 2. Se3†, Kh6. 3. Sf5†; Gd1. 2. Gf4, ef4. 3. Ha5†. Te dwie gry stanowią pomysł tej nie szablonowej kompozycji.

3. B. Lindgren —s2k4—wpp1W3—p7—wSG3K1—6G1—8—4p3—8— 1. We5, gr. 2. Wd5†; Sb6. 2. Sd6; c6. 2. Ge7†. Typowy problem w stylu czeskim bez białych pionów i o ekonomicznym układzie. Sam pomysł jest drobny i niezbyt oryginalny.

4. D. P. Bonner, 5. dr. A. Kraemer.

Pochwały: 1. dr. Z. Mach, 2. J. Buchwald, 3. M. Marysko, 4. H. W. Gomoluch, 5. H. W. Gomoluch, 6. I. Mikan, 7. T. i J. Warton, 8. E. Nebendorf i C. Weyding i 9. T. i J. Warton. Sędzia J. Scheel. 98 zadań w konkursie.

Nr 60. Dwuchodówki.

I nagroda M. Aune —1G2SWh1—2ppws2—5pp1—1H6—1Wsg1kSP—6pK—g1G3P1—8— 1. Sc7. Połączenie półzwiązania z tematem moskiewskim, przeprowadzone w 4 odmianach. Właściwie mamy niepełną formę, gdyż wiązanie występuje tylko w obronach po Sd6, natomiast drugą parę tworzą przesłony na e5, a wiązana czarna figura jest bita w posunięciu matującym.

II nagroda F. Fleck (nr 487).

Interesujący kompleks: Sg— 2. Gg5† i Se2. 2. Sd5† ze związaniem Wf5. Wstęp zamienia wiązanie 1. Hh6. Teraz po S— 2. Wg4† i Se2. 2. Sg2† z dwukrotnym wiązaniem drugiej figury. Konstrukcja więcej, niż zadowalająca.

1 wzmianka zaszczytna F. Fleck —7g—3h1Ww1—6H1—5W1p—g1GPk2P—1sP3GK—2S5—4sS2— 1. Hh5. Bardzo rzadki typ zamiany matów po bezpośrednim uwolnieniu białej figury. Przygotowanie: Hd4. 2. We5† i Hf7. 2. Wf4†. Po wstępie następuje przestawienie posunięć matujących.

2. E. Holloday. 3. Z. Zilahi —2G1s3—3Ppsp1—3Pkg2—2PpS1p1—2pp4—8—4S3—K1G2W2— 1. We1! Bardzo wdzięczny problem na temat dorabiania figur w matującym posunięciu. Różnicowanie matujących posunięć proste ,ale dowcipne. Należało jednak uniknąć dorobionej figury Gf6. (piony e7 i g7).

4. F. Kovács —7W—6Sg—2p3kS—2K4W—3Gp2P—6s1—6Hg—8— 1. We5! Rzeczywiście oryginalny układ zadania typu biały gra z przejściem do groźby. Doskonały wstęp oddaje trzy pola K.

5. S. C. Dutt —7K—3p2SG—2p2Pwp—2P3gW—2Pk1pSs—G4p2—2H2P2—8— 1. Se5. Również problem typu biały gra z 4 matami zamiennymi. Zamiana jednak matów jest szablonowa i nie odznacza się jakąś większą oryginalnością.

6. J. Kiss.

Pochwały: 1. A. F. Janovcik, 2. E. Neuhaus, 3. J. Buchwald, 4. E. Holladay, 5. F. Beck. Sędzia J. R. Neukomm. 136 zadań w konkursie.

Pięciochodówki.

I—II nagroda ex aequo — dr. A. Krasmer (nr. 488).

Ciekawa walka H i G. Na dowolne odejście Ge4 nastąpi 2. Hd4 i 3. He3†. Niestety, posunięcie mają białe, co przedłuża walkę. 1. Hg5, Gh7. 2. Hg1, Gd3! 3. Hg7, 4. Hd4 i 5. He3† 1... Gh1. 2. Hf5, Ge4. 3. Hf4 i dochodzimy do pozycji diagramu, tylko teraz mają posunięcie czarne.

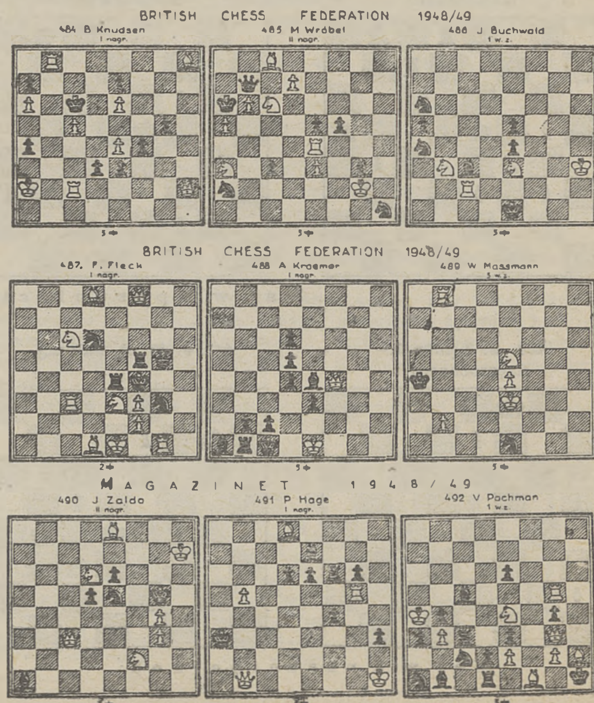
I—II nagroda ex aequo dr. Z. Mach —8—5pp1—4SS2—8—2p4p—Kp2k3—1H6—8— 1. Hd4†, Ke2. 2. He4†, Kf2. 3. Sg4, Kg3. 4 Sd4, h3. 5. Sf5†; 2... Kd2. 3. Sd4, gf6. 4. He2. 5. He1x, Kf3. 2. Hf4†, Ke2. 3. Sd4, Kd3 4. Sg4, c3. 5. Se5†; 2... Kg2. 3. Sg4, fe6. 4. Hf2†, 5Hf3†. Dwie pary echa w ekonomicznej formie. Wstęp szachujący jest bardzo rzadko używany, ale pozwolił on na daleko posuniętą oszczędność materiału.

1 wzmianka zaszczytna T. Siers, 2. dr. A. Kraemer —k7—p1Kp1p1p—p3p1p1—2p5—8—8—8—2s1W3—- 1. Wd1! d5. 2. Wf1. f5. 4. We1, a5. 4. We6, a6. 5. Wa6†; Sd3. 2. Wd3, a5. 3. Wd7, a6. 4. Kb6. 5. Wd8†. Problem ma dwa dobre ideowe złudne rozwiązania: 1. Wf1, f5. 2. Wd1, Sd3! i biały może dać mata dopiero w 6 ruchu. Po 1. Wh1, h5. 2. Wf1, f5. 3. Wg1, a5! 4 Wg6, a6 i nie mata na a6, gdyż pion e6 zamyka linię.

3. W. Massmann (469).

Ta elegancka miniatura przeprowadza grę, zakończoną identycznymi siatkami matowymi na kilku piętrach. Sprawdźmy rozwiązanie: 1. Kf2!, Sd3†. 2. Sd3, Ka5. 3. Wb7! Ka6 4. Sc5†, Ka5. 5. b4†; Ka5. 2. Ke1, Ka6. 3. b4, Ka7. 4. Sc6†, Ka6. 5. b5†. 2.. Ka4. 3. Wb6. Ka5. 4. Sc4†, Ka4. 5. b3†! Ładne, istnieje tylko niebezpieczeństwo antycypacji, które jest szczególnie groźne w miniaturze.

4. W. Speckmann —2WS3w—3PP2P—6P1—5P1G—4P1p1—1W6—pP4Pp—wk5K-- 1. Wb7! Wg8. 2. hg8G, g3. 3. Gb3, Kb2. 4. Gd1†, Ka3. 5. Wa8†. Po posunięciach Wf8, We8, Wd8 bije się W, dorabiając jeszcze 3 razy białego G. Rekordowy problem. W odniesieniu do trzech ostatnich wariantów — wstęp jest krytyczny, gdyż przekracza pole przecięcia b4, b5 i b6. Pozycja jest ciężka, a Gh5 zupełnie pasywny stanowi słabość kompozycji.

3. J. J. Cornejo, 6. A. W. Daniel —8—8—2W5—1G1kp2p—5p1P—5KP1—p5P1—G7 1. Ga4, fg3. 2. Ke3, e4. 3. Wb6, Kc4. 4. Gb3†, Kc5. 5. Gd4†; 3... Kc5. 4. Gd4†, Kc4. 5. Gb3†; e4+. 2. Kf4, e3. 3. Wc7, Ke6. 4. Gb3+, Kd6. 5. Ge5†. Znowu piętrowe echo w tempowej pozycji.

Pochwały: 1. B. Lindgren —1K6—1ps2p1p—k2P1p1w—6g1—2W1Pp1p—2SPS3—4P1w1—5g2— 1. Wb4, gr. (f5). 2. Sc4, b5. 3. Wb5, Sb5. 4. Sd5! S— 5. Sc7†; Ka5. 2. Sc2, Sa6. 3. Kb7, Sb4. 4. Sd4, S— 5. Sc6†; We2. 2. Sc4, b5. 3. Sb5, S— 4. Sc7, Sc7. 5. Wb6†; fe3. 2. Kc7, b5. 3. Wb1, Ka5. 4. Kb7,— 5. Wb5†! Dwie pary kameleonowego echa są niezwykle trudne do realizacji, pomimo pewnych usterek w konstrukcji zupełnie zrozumiałych, problem ten został stanowczo za nisko oceniony.

2. A. Sayer, 3. I. Mikan, 4. J. Buchwald, 5. L. Verhovnik, 6. M. Szabo. Sędzia E. Zepler. 72 kompozycje w konkursie.

W całości ostatni konkurs B. C. F. należy uznać za bardzo dobry, szczególnie grupa wielochodówek przyniosła kilka rzeczywiście interesujących problemów, tymbardziej, że zadania o większej ilości posunięć są rzadkie.

MAGAZINET.

Dwuchodówki.

I nagroda A. Ellerman —7s—Hp1K4—G4W1G—3W4—pS1pk2p—w7—1gg1S3—3s4— 1. Wh5. Dwuchodówka na temat złudnych rozwiązań: 1. Wa5?, b5!, Wc5?, Sc3! 1. Wdf5?, Se3!. 1) Wb5?, Gb3!

II nagroda J. Zaldo (nr 490).

Meredith o dobrym pomyśle. W przygotowaniu dwa maty w formie poprawionych obron — S— 2.Sf7†, Sg4. 2. Sh3†. Wstęp 1. Ha5 tworzy pozycję półzwiązania i zamienia maty przygotowania. Niewymuszone i proste.

Wzmianki zaszczytne: 1. O. Strerath —s3S2K—3sS2W—2P1k1P1—1Hg1P3—3p1P2—hg6—7p—8— 1. Hb7. Przygotowanie występuje po ruchach G dowolnie i po Ge7. Po wstępie następuje zamiana tematowej figury oraz przestawienie matujących posunięć.

2. J. Zaldo, 3. A. Ellerman, 4. L. Larsen, 5. A. Ellerman.

Trzychodówki.

I nagroda P. Hage (nr 491).

Problem w stylu czeskim z kilkoma wzorowymi matami. Przyjrzyjmy się rozwiązaniu:

1. We5, gr. (Gd8). 2. We2, Ka4. 3. Wa2†; de5. 2. Ge7+, Ka4. 3. Hb4†; f3. 2. We3+, Ka4. 3. Hb3†; Ka4. 2. Ha2+, Kb4. 3. Ga5†.

II nagroda R. Folch Gil.

Wzmianki zaszczytne: 1. V. Pachman (nr 492) 1. Wh5, gr. 2. Hf4; Sd4. 2. Hf2, ef2. 3. Sf2†; Se1. 2. He3, We3. 3. Sf2†; e5. 2. Hf3, gf3. 3. Sg3†; Wf1. 2. Gg1+, Kg1. 3. Hh2†. Jeszcze jedna wariacja na temat „Brede". Istota kombinacji polega tu na odblokowanu pola matowania dla własnego S. Motywowanie pola przyjścia dla H stanowi istotny sens strategii. Uzyskanie zwartej całości nie jest łatwe ze względu na trudności konstrukcyjne i pozycja zadania wskazuje, że autor natrafił na poważne opory.

2. V. Pachman, 3. F. Novejarque. Sędzia K. A. K. Larsen.

Polski Związek Problemistów

Zbliża się koniec roku i nie od rzeczy będzie przypomnieć sobie, jakie prace zostały wykonane przez Związek oraz zastanowić się nad tym, co powinniśmy wykonać, a co nie zostało jeszcze dokonane. Zajmijmy się najpierw stroną sportową, która niewątpliwie jest najsilniejszą w naszym życiu organizacyjnym. W poprzednim numerze daliśmy krótkie sprawozdanie z działalności naszych problemistów, którzy w roku kalendarzowym osiągnęli blisko 40 wyróżnień na konkursach, co jest cyfrą godną uwagi, jeśli przyjmiemy, że dysponujemy mało liczebną czołówką. Również pokaźnie przedstawia się ilość urządzonych w Polsce imprez problemowych. W roku kalendarzowym zostały rozstrzygnięte następujące konkursy: roczny konkurs „Szachów" — 2x i 3x, konkurs tematowy „Szachów", I konkurs dziennika „Dos Naje Łebn" 2x, II konkurs Polskiego Zw. Probl. 2x, 2x typu biały gra i 3x. Jeżeli przyjmiemy, że Związek nie dysponuje żadnymi subsydiami i korzysta z uprzejmości poszczególnych redakcji, które ogłaszają konkursy, kierowane przez Związek, możemy uznać ilość konkursów za wystarczającą.

W bieżącym roku została też rozpisana duża ilość turniejów, które będą rozstrzygnięte w roku przyszłym. Obsada tych konkursów jest w niektórych turniejach wręcz doskonała. I tak ogłoszone zostały następujące konkurencje: II roczny konkurs „Szachów" 2x i 3x. W sumie wpłynęło 84 problemów — 56 — 2x i 28 — 3x. Jubileuszowy konkurs S. Limbacha na samomaty w 3 posunięciach zgromadził blisko 30 prac, turniej memoriał S. Krelenbauma na 2x meredith zgromadził blisko 60 kompozycji, niektóre bardzo dobre. Prawdziwie rewelacyjny jest memoriał D. Przepiórki, rozpisany przez „Trybunę Ludu" z okazji dziesięciolecia śmierci mistrza. Ogółem wpłynęło blisko 170 problemów z całego świata: 2x—73, 3x—55 i wielochodówek — 42. Szczególnie ilość wielochodówek jest rzadko notowana, gdyż ten rodzaj zadań jest mniej popularny. Wypada jeszcze wspomnieć o III konkursie, urządzanym corocznie przez Związek w 3 działach — 2x, 3x i maty pomocnicze w 2 — a otrzymamy bogatą działalność, której nie powstydziłby się żaden europejski Związek.

Już chociażby z tego pobieżnego sprawozdania widać, że działalność Związku jest więcej niż zadowalająca. Ale są też i minusy, które jeśli nie dziś, to w przyszłości mogą się stać poważne. Do nich należy przede wszystkim mała aktywność problemistyki w terenie! Jest to zupełnie naturalne, ale trzeba nam koniecznie przezwyciężyć te tradycje nie tylko naszej problemistyki. Związek proponuje swym członkom, mieszkającym w większych ośrodkach, by spróbowali założyć sekcje kompozycji szachowej w klubach, czy świetlicach i wciągnięcie najbardziej zdolnych do tej pracy.

Rozwiązanie zadań

390. P. Barron. 1. Hg5. Cztery warianty skoczkowe tworzą po Se5 temat, zwany „Herpai", zaś na e6 i e4 zwyczajne przesłony. (2 p.).

391. J. Buchwald. 1. Gg1. Unikanie duali typu „Barulin I" po blokowaniu wolnego pola e4. (2 p.).

392. J. V. Dijk. 1. We6 z bogatą grą Ge5, odblokowującego w poprawionej obronie pole e5. (2 p.).

393. A. P. Eerkes. 1. Scd3. W przygotowaniu widzimy dwa maty: Sf— 2. He4+ i Sd6. 2. He6†, natomiast brak mata po 1... Sd4. Po wstępie przestawienie matującego posunięcia we wtórnej groźbie i po Se3. (2 p.).

394. J. Hartong. Przygotowanie We5. 2. Sf4† i Ge5. 2. Se7† (blokowanie). 1. Sc4 wiąże białą figurę. Obrony Se6 i Sc6 uwalniają S, który ponownie matuje na tych samych polach. A więc zamiana czarnej strategii przy niezmiennych posunięciach matujących. (2 p.).

395. B. Knudsen (z czarnym pionem c7). Przygotowanie: Se6. 2. He6† i Ge4. 2. Se3†. Wstęp 1. d6 zmienia charakter wariantów, gdyż po Se6 następuje blokowanie, a bicie po Ge4. (2 p.).

396. L. Lacny. Przygotowanie: Gd5. 2. Se6† i Sd2. 2. e6† ze związaniem. 1. Ha7, teraz po GSd5 nastąpi blokowanie z matem przez przesłonę białej figury. Uboczne 1. ef6 i 1. Gf6. (6 p.).

397. S. Pituk 1. Hf5. Dobry problem wariantowy, należy się tylko obawiać antycypacji, gdyż podobne mechanizmy były już często publikowane. (2 p.).

398. S. Sedgwick. 1. Sd8 (z czarnym Ga2). Poprawione obrony tworzą tu „trzeci szczebel". Dobrze skonstruowany problem. (2 p.).

399. A. J. Swane. Intencją autora 1. Hg8 nierozwiązalne po 1... Ge4! (5 p.).

400. J. V. Ulehla. 1. Sb1. Grę główną tworzy para obron Hb4 i Gd6, pierwsza jest blokowaniem, druga daje mata Goetharta. (2 p.).

401. Z. Zilahi. 1. Sd6. Dwukrotne uwolnienie białego S. (2 p.).

Stan naszego konkursu jest następujący (zadania nr 390—401).

Maximum punktów 86+31=117.

Kolejność rozwiązujących jest następująca:

1. F. Gawor, Wawer 75+27=102; 2. B. Starzycki, Lublin 75+27=102; 3. W. Zboś, Nowy Sącz 64+25=89; 4. E. Czucharski, Koszalin 60+27=87; 5. Z. Gronert, Wola Korycka 60+25=85; 6. S. Karczmarczyk, Wrocław 52+27=79; 7. W. Sieradzan, Włocławek 55+24=79; 8. S. Wójcik, Bielsko 50+25=75; 9. W. Zaborowski, Zduńska Wola 47+27=74; 10. J. Kubiatowski 48+21=69; 11. Z. Rosiński, Chełmża 15+22=37; 12. J. Jeziorański, Rymań 7+25=32; 13. T. Płaczek*, Świętochłowice 0+29; 14 J. Jankowski, Chełmża 0+22=22; 15. S. Segiet, Tomaszów Maz. 0+14=14. S. Szyling 29+25=54.

Punkty bez zmian zachowują: Z. Domański 71, F. Cieślak 69, A. Niklas 61, J. Lendzion 59, M. Zadrożny 63, W. Czerniaków 49, J. Stępień* 47, M. Szpakowski 75, Pieczka 20, M. Galewski 19, K. Gęba 17, S. Kenig 12, S. Polak 12.

SKOROWIDZ ZA ROK 1949

Zakończenia partii

DZIAŁ ZADAŃ.

(M. Wróbel)

Artykuły różne.

Konkursy rozpisane.

Rozstrzygnięcia konkursów

Zadania oryginalne.

Przedruki na diagramach.

Przedruki w notacji Forsytha.

Zakłady Graf. „Dźwignia", W-wa, Widok 24. B-96147